

POLITSEILEHT

Eesti politsei ajakiri nr 1 (7) 2004

Kuidas jõuda jälile
narkolaborile?

Skinhead'lus –
võitlus põhimõtete
eest

Valvsus päästab
tööõnnetusest

**Uued tuuled
politseihariduses:**

Kas kaks kooli koos tagab tipu?

Vali tseline elu! Vali politseikool!

Politseikooli kadetid saavad kogu Eestis ainulaadse politseiniku kutsehariduse.

Õppeained:

- kriminaaliigus
- riigiigus
- tsiviiliigus
- relvastus
- laskealane ettevalmistus
- politseitaktika
- krimialistika
- viirkeeled
- psühholoogia
- ja palju muud

Õppeaeg 2 aastat. Majutus ja toitlustamine õppeajal tasuta.

Hea õpidukuse korral stipendium kuni 2100 krooni kuus.

Järgmine dokumentide vastuvõtu tähtaeg Politseikooli on 1. märts 2004.

Täpsemat info ja ankeedi saamiseks pöördu kohalikesse politseiprefektuuride!

Usaldus loob turvatunde

Mida ootab ja eeldab inimene oma riigi politseilt? Seda, et häda või õnnetuse korral oleks abi temast vaid telefonikõne kaugusel; et politseinik mõistaks ja teeks kõik, et inimest mures aidata; et politseid saaks usaldada ning et politsei töötaks tema heaks 24 tundi ööpäevas. Inimese jaoks on need lihtsad soovid, meie, politseiametnike jaoks aga pingutust ja vastutust nõudvad ülesanded, mille täitmiseks on tarvis tegutseda ühiselt.

Inimesed on enamasti valmis politseid elu turvalisemaks muutmise teel aitama. Turvalisuse loomine ei ole politsei soolo, vaid tõsine meeskonnatöö, kus meeskonna liikmete arv on piiramatult. Seda näitab ilmekalt nii kogu Eestis edukalt käivitunud naabrivalveprojekt kui ka abipolitseinike järjest suurenev arv. Elanikud ootavad politseilt kutsut ja valmisolekut neid aktiivselt kaasata.

Võttesõnaks olgu siinkohal oskuslik koostöö. Usaldussuhe algab piasiasjadest. Kui iga konstaabel suudab olla oma laua taga täpselt nendel kellaaegadel, mis ta vastuvõtuaegadeks on märgitud, ning iga noorsoopolitseinik valmista ette just sellise esinemise, mis teda kuulama tulnud lapsi paelub ja järgima innustab, on alus tulemuslikuks koostööks olemas. Suure või ka väikese inimese ärakuulamine võtab ehk üksnes minuteid, kuid nendest minutitest tekkinud usaldus võib kesta aastaid.

Üks võimalusi arvestada ühiskonna vajadusi ja ootusi ning kaasata elanikke turvalisuse tagamisse on politseitöö kogukonnakesksus. See tähendab, et igal konstaablil on oma inimesed ja igal inimesel oma politseinik. Elanikega otse suhtlevad politseinikud ning teenistujad kujundavad tegelikult politsei näo, luues usaldusfooni kõigile teistele politseitöötajatele, kes harvem elanikega otsekontaktis on. Piisav selgitustöö, avatud mõtlemine ja valmisolek inimest aidata tagavad elanike rahulolu politseiga ning valmisoleku turvalisuse loomisse oma panus anda.

On väga tähtis, et inimene teaks, mida politsei tema turvalisuse tagamiseks teeb. Meie tegelike eesmärkide kõrval ei tohi jääda kõlama seitsmeteistkümnest prefektuurist nelja tegemine, vaid soov inimesi paremini teenida.

Mõtleme ise ja näitame ka välja, et me oleme üks ja ühtne Eesti politsei.

Robert Antropov
politseipeadirektor

Foto: Bulls

- 4 Uudised**
- 6 Politseiharidus liigub tipp-kvaliteedi poole**
Kahe kooli ühendamisega seotud küsimused ja arvamused
- 11 Narkoemanda õitsva äri viimased hetked**
- 14 Iga avastatud narkolabor päästab sadu inimesi**
Kirjutab Vallo Jäärats
- 17 Uurijatepere esimene leedi**
Persooniks on Kersti Jundas
- 20 Kiila pea ja tanksaabastega mehed puhta rassi eest**
Skinhead'ide põhimõtteid tutvustab Uno Traat
- 22 Kinnipeetav on vabaduse nimel valmis ründama**
Turvataktika nõuandeid jagab Arvo Pille
- 24 Ka üks tööõnnetus on liiast**
Ohutuskultuuri uuringut tutvustab Juta Endoja
- 27 Liiklusetalonide vääratusi põhjustab tihtipeale hooletus**
Kirjutab Jaak Kalda
- 30 Kui politseiniku iseloom võtab võimust II**
Isiksusehäiretest politseitöös Timesi vahendusel
- 32 Selliste meestega saab julgelt lahingusse minna**
Abipolitseinikke tutvustab Heikki Kirotar
- 34 Me ei ole nii rikkad, et ainult karistada**
Udo Rehkalt selgitab kogukondlikku politseitööd
- 36 Paikuse magnet – sport ja prii ülalpidamine**
Kirjutab Margus Tõnissaar
- 38 Läheme külla – Põhja Politseiprefektuur**
- 46 Sport**
- 47 Lövi Leo**

POLITSEILEHT nr 1 (7) 2004

Kuus korda aastas ilmuv Politseileht on Politseiameti ja Siseministeeriumi koostöös valmiv politseiajakiri, mida levitatakse organisatsiooni sees.

Järgmine number ilmub aprillis 2004.

Väljaandja: Politseiamet, Pagari 1, 15060 Tallinn

meil: politseileht@pol.ee

telefon: 612 3091

Toimetaja: Melli Rüga, melli.ryga@pol.ee

Fotograaf: Robert Kõrvits

Keeletoimetaja: Ene Sepp

Kujundaja: Ahto Meri/Pilter

Trükk: AS Kroonpress

Kolleegium:

Robert Antropov, politseipeadirektor; **Ilona Leib**, Siseministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja; **Aldis Alus**, Kaitsepolitsei peadirektor; **Priit Männik**, politseipeadirektori asetäitja; **Anu Adra**, Politseiameti pressbüro juhataja; **Raivo Küüt**, Põhja politseiprefekt; **Kalle Laanet**, Lääne politseiprefekt; **Henno Kuurmann**, Kaitsepolitseiameti komissar; **Rene Vihalem**, KEKKI politseidirektor; **Lauri Tabur**, politseipeadirektori asetäitja Keskkriminaalpolitsei politseidirektori ülesannetes; **Kirsti Ruul**, Siseministeeriumi pressinõunik; **Tiit Hennoste**, Tartu Ülikooli meediaõppejõud.

LÜHIDALT

Kõrged autasud

Eesti Vabariigi president annab vabariigi aastapäeva puhul riigile ja rahvale osutatud teenete eest riikliku autasu kuuele politseitöötajale. Autasu saavad Kersti Jundas KKPst Valgetähe IV klass; Alar Kohv Lääne PPst ja Eerik Heldna Põhja PPst Kotkaristi raudrist; Villu Vane Põhja PPst Kotkaristi IV klass; Enn Kreilis ja Juhan Sepp Lõuna PPst Kotkaristi hõberist.

Rahulolu kasvab

2003. aasta Eesti elanike seas korraldatud Emori uuringu järgi on politsei tööga rahul 62% elanikest. Eelmise aasta tulemusega võrreldes on see kasvanud 7%. Kõige kõrgemalt hinnatakse politsei välist korrektsust, millele annab positiivse hinnangu 86% elanikest. Maakonniti on oma piirkonna politseitöoga kõige rohkem rahul Hiiumaa, Põlva-, Saare- ja Viljandimaa elanikud.

Uus boksiring

Veebruari alguses avati Tallinnas Kristiine linnaosas probleemsetele poistele mõeldud noortekeskus, kus saab aktiivselt aega veeta ja sporti teha. Saalis on 11meetrisel küljepikkusega maadlusmatt. Tulevikus on plaanis Kotka tänava kompleksi rajada ka jõusaal, lasketiir, saun ja klubiruum.

Välismaalaste uued passid on turvalisemad

Välismaalase uue põlvkonna passi kaaned on küll tuttavlikult hallid, kuid sisu ja turvaelemendid on oma ala viimane sõna.

Viis kõigile nähtavat turvaelementi

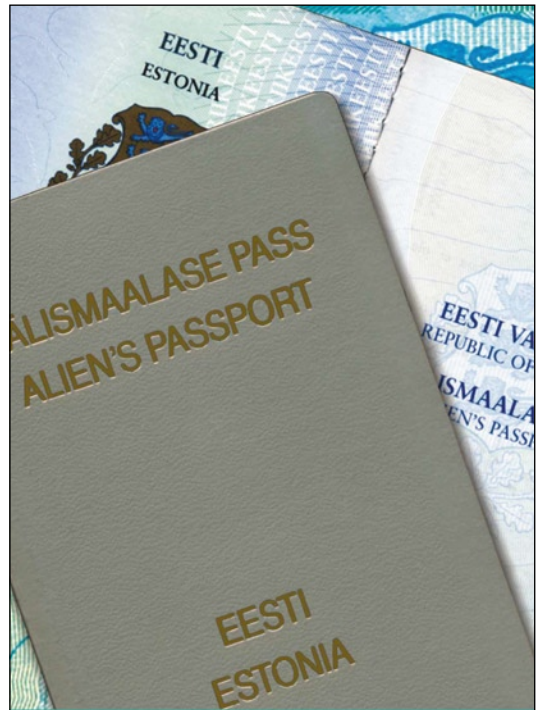
1. Isikuandmete lehel on lisaks fotole inimese teine kujutis – lisaks värvifotole on lehe paremal pool passi omaniku laserperforeeritud kujutis ja rukkilillega vesimärgid, mis muutuvad nähtavaks vastu valgust vaadates. Laserikiirega läbi lehe põletatud lisakujutis peab olema mõlemalt poolt sile.

2. Vapilõvi muudab värvi – foto kohale trükitud vapilõvi värv muutub erineva nurga alt vaatlemise korral kuldsest roheliseks.

3. Helkiv kiri – üle isikuandmete lehe on helkivas pärlmutterkirjas lainena kirjutatud sõnad EESTI VABARIIK REPUBLIC OF ESTONIA.

4. Isikuandmete leht on täiesti sile – varem olid isikuandmed passi tagakaanel kile all, ka pilt oli passi kleebitud. Kumbates oli foto ja reljeefne pitser tunda kõrgemana. Uues passis on kõik isikuandmed õhukesele passilehele trükitud ning katsudes tundub leht täiesti sile.

5. Reljeefne trükk esikaane siseküljel – sõnad EESTI ESTONIA on trükitud nii, et need jäävad paberi pinnast kõrgemale ja neid saab sõrmega kombata.

Passi õigsust saab kas või tänaval ja ilma igasuguste tehniliste abivahenditeta kontrollida.

Vasakult: Marian Muuga, Kalli Meriste, politseipeadirektor Robert Antropov, Peeter Aan ja Aivar Zarubin.

Politsei parimad sportlased 2003 selgunud

Politsei aasta sportlase 2003 tiitlivõitjad on Lääne Politseiprefektuuri Pärnu politseiosakonna kriminaalalaltituse politseivaneminspektor **Kalli Meriste** ja Julgestuspolitsei korrakaitseosakonna kiirreageerimistalituse politseivaneminspektor **Aivar Zarubin**.

Teise koha saavutasid Sisekaitseakadeemia politseikolledži IV kursuse politseikadett **Marian Muuga** ja Lõuna Politseiprefektuuri Tartu politseiosakonna korrakaitsetalituse politseinspektor **Peeter Aan**. Kolmandale kohale tulid

Põhja Politseiprefektuuri kriminaalosakonna kriminalistika talituse komissar **Annika Lall** ja Põhja Politseiprefektuuri korrakaitseosakonna kiirreageerimistalituse konstaabel **Andrus Murumets**.

Parimad politseisportlased selgitatakse igal aastal detsembrikuu lõpus. Tänavu juba kolmandat aastat toimuvale ettevõtmisele esitasid politseiasutused ühtekokku 6 nais- ja 23 meessportlase kandidaadid. Parimaid sportlasi autasustati rahalise preemiaga.

Koerajuht Madis Koitla ja teenistuskoer Cora on tänaseks koos töötanud neli aastat.

Kohila politseikoer Cora valiti aasta 2003 kangelaskoeraks

Eesti Kennelliidule jäi Belgia lambakoer Pois Cotto Cora silma just tänu tema stabiilselt headele töötulemustele. Cora on vähemalt kolmekümnel korral politseile hindamatut abi osutanud. Tema teenete hulka kuuluvad nii kadunud laste ülesleidmised kui ka tagaotsitavate kurjategijate jälgedele juhtimised.

Viie ja poole aastane Cora on pisike, kõhn ja kikkis kõrvadega, kuid äärmiselt andekas ning kiire taibuga. "Tema jaoks on kõige tähtsam töö. Kuigi mina olen juhendaja, siis tema ikkagi otsustab: kui jälg läheb siit ja mina tahan teda mingil põhjusel sealt ära tõmmata, siis ta lihtsalt lamab seal ja ei lahku. Kui koerale on selge ülesanne antud, siis otsustab tema," räägib koera peremees, Kohila konstaabel Madis Koitla.

Cora sattus Madise lahutamatuks kaaslaseks tänu soomlastele, kellega koos üheksakümnen-date lõpul koortalast koostööd tehti. "Paar minutit pärast Coraga kohtumist oli mul selge, et just tema on see, keda tahan endale paarimeheks," meenutab Madis.

Cora töö ei piirdu üksnes Raplamaaga, väljakutseid tuleb talle kogu Eestist.

LÜHIDALT

Uus narkotester

Esimesena Eestis hakkab Lääne PP narkojoovet tuvastama testriga, mis võimaldab joobe kindlaks teha 15 minutiga. Andmed jäävad seadme mälu ja neid saab hiljem välja trükkida. 60 000 krooni maksva testri eest tasusid Pärnu maa- ja linnavalitsus. Siiani tuli inimese, kelle oli narkootikumide pruukimise kahtlus, viia haiglasse uriinproovi andma.

Pärnu lastetuba

Jaanuari lõpus avati Pärnus laste uus ülekuulamistuba. Tegu on Eestis kolmanda spetsiaalse ülekuulamistoaga, mis on mõeldud lastele, kes on langenud kuriteo ohvriks või on olnud selle tunnistajad. Ülekuulamistoa eesmärk on säästa last tunnistajapinki minekust. Toas on videokaamerad, mille lindistusi saab hiljem kohtus kasutada.

Koostöö ARKiga

ARK ja Politseiamet sõlmisid koostöökokkuleppe, mille kohaselt hakatakse vahetama registriinfot reaajas. Nüüd on ka ARKil elektroonne juurdepääs politsei infosüsteemiandmeile. Varem oli politseil juurdepääs ARKi andmebaasidele küll olemas, kuid ARKil politsei omasse seda polnud.

SKA politseikadettidel paremad õpitingimused

Jaanuari alguses avati Sisekaitseakadeemias politseikolledži vast renoveeritud korrus. Kolledž sai enese käsutusse heal tasemel kriminalistikalabori, auditooriumi, raamatukogu ja uued töökohad 11 inimesele.

"Renoveeritud ruumid on varustatud nüüdisaegse õppetehnikaga, näiteks on laboris nüüd politseieriala üliõpilastele võimalik anda praktilisi oskusi, kuidas sündmuskohal jälgida," ütles Sisekaitseakadeemia politseikolledži direktor Andres Anvelt.

Sisekaitseakadeemia politseikolledži teine, seni renoveerimata korrus viidi nüüdistasemele Siseministeeriumi, Sisekaitseakadeemia ja Politseiameti koostöös, ruumide remont koos sisustusega läks maksma 1,2 miljonit krooni. Korruse avasid Siseministeeriumi kantsler Märt Kraft, Sisekaitseakadeemia rektor Peeter Järvelaid, Siseministeeriumi sisejulgeoleku asekanstler Kalev Timberg, politseipeadirektor Robert Antropov, politseikolledži direktor Andres Anvelt, Põhja Politseiprefektuuri prefekt Raivo Küüt, Lääne Politseiprefektuuri prefekt Kalle Laanet ja Ida Politseiprefektuuri prefekt Kalev Prillop.

Sisekaitseakadeemia politseikolledžis õpib 257 politseieriala üliõpilast, kes moodustavad 35% akadeemia üliõpilaskonnast.

SKA politseikolledži direktor Andres Anvelt ja politseipeadirektor Robert Antropov SKA politseikolledži vast renoveeritud ruumide avamisel 7. jaanuaril kriminalistikavahendeid demonstreerimas.

POLITSEIHARIDUS

– koolid koos või lahus ?

SKA politseikolledži ja Politseikooli ühinemiskaravan liigub täiel kiirusel. Olulisemaks küsimuseks sellel teel on, kuidas liita kaks täiesti erinevat õppeasutust selliselt, et tulemuseks oleks tipptasemel politseiharidus.

Andres Anvelt
SKA politseikolledži
direktor

Mõte teha muudatusi tänases politseihariduses on kõne all olnud juba mõnda aega, suurema hoo sai see sisse aga eelmise aasta septembris, mil loodi politseikoolituse ühtseks tervikuks liitmise ettevalmistamise töörühm. Kui praegu valmistavad tulevase politseinikke ette kaks vormilt täiesti erinevat õppeasutust – Politseikool Paikusel ja Sisekaitseakadeemia politseikolledž Tallinnas, siis uus ühendatud ja Eestis ainus politseilist haridust andev õppeasutus peaks parima kvaliteedi nimel koondama endasse mõlema kooli parimad omadused. Eesmärk on luua uute õppekavade järgi töötav õppeasutus, mille lõpetanud noor saab olla kindel, et tal on parim võimalik politseiline haridus, mida on talle tarvis, et politseisüsteemis edukalt läbi lüüa ja oma tööd professionaalselt teha.

Sisekaitseakadeemia politseikolledž on siiani viljelnud enam akadeemilist joont ning seetõttu ka aasta-aastalt reaalsest politseitööst kaugenenud. Seevastu on Politseikoolil politseistruktuuri osana küll kõrgel tasemel täiendusõppevõimalusi ja praktilist baasi, kuid puudu jääb tänapäeva professionaalsele politseinikule vajalikest üldteadmistest. Esmapilgul võib tunduda mõte need kaks poolt omavahel kokku liita ainuõigena – tekiks üks ja ühtne politseiõppeasutus, kus oleksid ühendatud Politseikooli kauaaegsed praktilised kogemused ning politseikolledži akadeemiline taust.

Asjasse sügavamalt süüvides pole aga tegu

SKA politseikolledži direktor Andres Anvelt (vasakul) ja Politseikooli politseidirektor Ralf Palo koolide liitmisega seonduvaid küsimusi arutamas.

kaugeltki lihtsa üks pluss üks skeemiga. Kui nelja suurprefektuuri luues liideti kokku ülesehituselt peaaegu identsed üksused, siis Politseikooli ja Sisekaitseakadeemia puhul on tegu kahe täiesti erineva struktuuriga. Politseikool on Politseiameti halduses olev iseseisev politseiõppeasutus, Sisekaitseakadeemia politseikolledž on aga Siseministeeriumi haldusalasse kuuluva ja rakenduskõrgharidust andva Sisekaitseakadeemia üks suurimaid struktuuriüksusena tegutsevaid kolledžeid. Haldusõiguslikult on see sama, kui püüda kokku liita näiteks mõne ülikooli teaduskonnaga analoogse erialanimetusega iseseisev kutsekool, püüdes säilitada nii kutsekooli identiteeti ja kaitsta ka ülikooli huve.

Olulised küsimused

Ohutegureid, millele koole ühendades tuleb suurt tähelepanu pöörata, on palju, nt kuidas tagada politseipoolne võimetus mõjutada politseihariduse otsustamisprotsessi ning samas kanda ka vastutust tulemuste eest. Politseile kui tellijale on ennekõike tähtis kindlustunne, et õppeasutus koolitab välja just täpselt sellise kaadri, nagu politseiorganisatsioon parajasti vajab, ning, et muutmise tulemusena tekiks Eesti politseiharidusse uus kvaliteet, mitte ei jätkataks vana tegevust lihtsalt uue sildi all. Äärmiselt oluline on, et muutuma oleks valmis ka tänane Sisekaitseakadeemia.

**Koolide liitmine
on samm
terviklikuma
politseihariduse
poole**

Toivo Maimets
teadus- ja
haridusminister

Politseiametnike koolitus on väga selgelt õpe, mida on otstarbekas korraldada võimalikult terviklikus süsteemis. Ühtse juhtimise alla koondades on kutsekeskhariduse ja kõrghariduse tasemel õppe sidumine kindlasti lihtsam ning tulemuslikum. Nii suudetakse vältida olukordi, kus õppuritel tuleks pärast töökogemuse omandamist kõrghariduse tasemel õpinguid jätkates uute teadmiste omandamise või olemasolevate süvendamise asemel korrata juba omandatud.

Ühes õppeasutuses õpet korraldades on ka kõrghariduse tasemel paremini võimalik arvestada varasemaid õpitulemusi ning erialast töökogemust, sest ollakse tõenäoliselt paremini kursis varasema õppe kvaliteedi ning sisuga. Lisaks õppe sisu ja kvaliteedi ühtlustamisele ei saa alahinnata ressursside, sh eelkõige õppejõudude tõhusama kasutamise võimalust.

Peeter Järveldid
Sisekaitseakadeemia
rektori kt

Sisekaitseakadeemia politseikolledži ja Politseikooli ühendamine politseikolledžiks Sisekaitseakadeemia koosseisus annab hea aluse kvalitatiivseks hüppeks Eesti politseihariduses. Politseikolledži näol tekib Eestisse ühtne politseikoolitussüsteem (kutse-, rakenduskõrgharidus-, magistri- ja täiendusõpe, teadusuuringud ning arendusprojektid), kaob dubleerimine, ressursse kasutatakse efektiivsemalt – kogu haridussüsteemi hakkame arendama intensiivsemalt. Uus politseiharidussüsteem hakkab toetama ka Eesti politsei karjäärisüsteemi.

Lisaks vaimsele sünergiale (pean silmas õppejõudude tõhusamat rakendamist) hakkab toimima ka materiaalne sünergia. Ükskõik, kas investeerime Paikusele või Tallinna üliõpilaslinnakusse, on see investering politseiharidusse. Nii väldime olukorda, kus näiteks Politseikool vajab küll õigustatult ühiselamut, aga raha, mille pidanuks detailplaneeringule kulutama juba mõni aeg tagasi, on investeerimata ning seeläbi võivad ka vajadused jääda rahuldamata.

Raivo Õpik

SKA politseikolledži
kriminaalmenetluse
instituudi politseidirektor

Ühes õppeasutuses on erinevate tasemetega õppekavade koostamine kahtlemata paindlikum ja õpetamine muutub ökonoomsemaks. Saab vältida ka nn halle tsoone, s.o õppega katmata teemasid, kuna kumbki eraldiseisev õppeasutus arvab, et seda teemat õpetatakse põhjalikumalt teises.

Ühtlustub õppemetoodika ning lihtsamaks muutub ühtede ja samade õppejõudude rakendamine nii kutsekeskharidus- kui ka rakendus- kõrgharidusõppes.

Loodetavasti paranevad suhted politseiasutustega nii praktikat korraldades kui ka lõpetajaid tööle rakendades, kuna väheneb meie-teie suhtumise mõju. Ühtne õppeasutus saab paremini kujundada ja juurutada nüüdisaegseid politseitöö suundi, samas avarduvad politseivaldkonna teaduspõhise uurimise võimalused.

Jaanus Rahumägi

Politseinõukoja esimees,
Res Publica aseesimees,
Riigikogu õiguskomisjoni
liige

Kui peaaegu aasta tagasi koostati tänase valitsuse koalitsioonilepingut, lähtuti seisukohast, et Eesti politsei peab saama hariduse ühtsete õppekavade alusel ning politseiniku õpe peab jätkuma terve tema teenistuse vältel. Ainult säärasel moel suudame tagada politseiniku asjatundlikkuse kiiresti muutuv ja arenevas maailmas.

Reformide käigus ei tohi unustada reformi tegelikku eesmärki – korrakaitsja peab vastama nende nõudmistele, mida on vaja korra tagamiseks. Kui seaduse järgi on vastutus korrakaitses eest pandud politseile, peab politsei saama kaasa rääkida ka politseihariduse korraldamises. Vastasel korral võivad protsess ja selle eesmärk aja jooksul teineteisest kaugeneda.

Tähtis on, et ei tekiks olukorda, kus iga kolledži juht veab köit eri suunas nagu vähk, haug ja luik.

Kui me suudame seda vältida, tekib Sisekaitseakadeemia baasil varem või hiljem regiooni võimsaim sisejulgeoleku õppeasutus, mida hakatakse hindama ka rahvusvaheliselt.

Jüri Merits
Politseikooli asutaja

Eesti hariduskorralduses on hulk probleeme, kuid kasinalt asjalikke lahendeid. Et anda hinnangut Politseikooli ja Sisekaitseakadeemia politseikolledži ühinemisele, peaksime vaatama ühinevate koolide senist käekäiku ning kõrvalmõjusid politseikoolitusele üldse.

Politseikooli tööle hinnangu andmiseks peame teda kõrvutama muude kutsekoolidega, mille tööga Eestis üldjuhul rahul ei olda. Mis on Eesti kutsehariduse suuremad hädad?

1. Kutseharidusega spetsialiste valmistatakse ette vähem kui vaja ja tihti erialadel, kus neid ei vajata. Paljud ei leia õpitud erialal tööd ja lähevad järgmisele koolitusringile, samal ajal on puudu spetsialistidest.
2. Sageli ei rahulda tööandjat kutsekooli lõpetajate ettevalmistus, sest paljud vajavad lisakoolitust, enne kui neid võib lubada iseseisvale tööle.
3. Kutsekooli ja tulevase tööandja sidemed on peaaegu olematud, mis raskendab ajakohaste õppekavade koostamist ning õppeajal tööharjutuste tegemist.
4. Kutsekoolide materiaalne tase on jäänud firmade omast maha.
5. Kutsekooliõpetajate töötasud on madalamad kui ettevõtluses vastavatel spetsialistidel, kelle kooli saamine on seetõttu üsna lootusetu.
6. Õppurite tungi kutsekoolidesse üldjuhul ei ole.

Kuidas kulgeb politseinike koolitus? Eespool loetletud puudustest võib nimetada ainult viimast – vähenenud on politseinikeks soovijate arv, mis omakorda kahandab valikuvõimalusi. Kadettide isiksuseomadustele ja võimetele esitatavad nõuded on muutunud väiksemaks, mis annab kohe tunda õppes ja hiljem töös. Selle tendentsi põhjused on väljaspool kooli ja ilmselt ka politseid.

Näiteks märkis nn Langi komisjon 2000.–2001. aastal, et politsei personaliga kindlustamise aluseks on nooremametnikule Eesti keskmise töötasu maksmine. Politsei struktuuri ja juhtimise korrastusele peab kiiremas korras järgnema palkade tõus.

Kooli plusspoolele võib kirjutada selle, et 1990. aastate algul Eestis tegutsenud viis polit-

sei õppekeskust valgusid lõpuks Paikusele kokku. See ei olnud mingi poliitiline n-ö ärategimine, mis nüüdisajal on tükati moes, vaid parema pealejäämine.

Kuidas on käinud Sisekaitseakadeemia käsi? Kindlasti viletsamalt. Tagasi vaadates oleme kõik targad, kuid tuleb tunnistada, et Siseministeeriumist, kus on olnud tosin juhti, pole lähtunud ühtegi suurt algatust, rääkimata Sisekaitseakadeemia jalule panemise strateegilisest plaanist.

Perspektiivitu ettevõtmine

Eraldada lisaks 40–50 miljonit Sisekaitseakadeemia, näpistada 3–4 miljonit Politseiameti ja Politseikooli eelarvest, nagu nüüd plaanis on, see on niisama hea kui valada ämber vett mutiauku – olukord ei muutu, ainult rahast oleme lahti. Sellega tahan öelda, et Siseministeeriumi

võimalused on kasinamad, kui Sisekaitseakadeemial vaja oleks. Selle piskuga juhtivate kõrgkoolide kõrvale ei tõuse.

Tähelepanuväärne seik Sisekaitseakadeemia ajaloos oli kaitsekolledži ja selle varjus piirivalve lahkumine ühisest perest. Kaitsevæest ei räägiks, aga kuidas suhtutaks ettepanekusse siduda piirivalvurite väljaõpe taas Sisekaitseakadeemiaga? Olen üsna veendunud, et piirivalve teeb kõik, et selline mõte juba eos

ära nullida.

Kuus-seitse aastat tagasi oli viimane aeg plaanida, kuidas asustada Sisekaitseakadeemia pooltõhi territoorium ja kaotada varem. Kõne alla võinuks tulla asustada sinna ümber Siseministeerium, Politseiamet, Politseikool, Keskkriminaalpolitsei ning osa toonast Tallinna politseiprefektuuri. Tegelikult lahkus sealt veel ka Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskus.

Tänaseks pidanuks Sisekaitseakadeemia olema võrdne partner teiste mainekate ülikoolide seas. Ehitamise aeg on mööda lastud. Nüüd tuleb arvestada reaalsust, et Eestis on kõrgkoole rohkem kui vaja, õpilaste arv väheneb jätkuvalt ja sulgemised ei jää tulemata. Kõige parema tahtmise korral ei suuda Res Publica eraldada Sisekaitseakadeemia investeringuiks sadu miljoneid, mida oli vaja juba varem.

Minu arvates on politseikolledži ja Politseikooli liitmine üsna perspektiivitu üritus. Politsei ei võida midagi. On paremaid võimalusi.

Siseministeeriumi võimalused on kasinamad, kui Sisekaitseakadeemial tarvis oleks.

Politseikoolile oluline identiteet

Ühtse politseiõppeasutuse loomise korral jätkab Politseikool tegevust politseikolledži kutsekeskharidust andva osakonnana, kus kahe aasta jooksul omandatakse korrakaitsepolitseis töötamiseks vajalikud teadmised ja oskused. See on etapp, mille peavad läbima kõik tulevased politseinikud.

Ralf Palo
Politseikooli
politseidirektor

Tuleb meeles pidada, et loodava politseikolledži puhul ei ole tegemist Sisekaitseakadeemia ja Politseikooli mehaanilise liitmise või ühe liitmise teise külge, vaid koole ühendades peab tekkima uus kvaliteet ja uus struktuur. Sestap peavad muutused olema ennekõike sisulised ja esmajoones Sisekaitseakadeemias, suurendades oluliselt selle erialakolledžite rolli ning seotust tulevase tööandjaga.

Häid ideid realiseerides on vaja kindlasti jälgida, et ümberkorraldustes ei läheks kaduma olemasolevad väärtused ega tuleks tagasilööke strateegilistes küsimustes. Siin saab nimetada kolme olulist aspekti.

1. Investeeringud

2005. aastal on politseikolledžis ette näha kulutuste olulist suurenemist, kuna ümberkorraldatavates koolides tuleb ühtlustada stipendiumimäärad ja muudki hüved (toitlustus, majutus). Lisaks on vaja laiendada Politseikooli õppebaasi.

Praegu on Politseikoolis võimalik majutada 11–12 õpperühma ehk maksimaalselt kuni 300 õppurit. Koolis äsja tehtud inventuuri põhjal võib öelda, et olmetingimused ei vasta nõuetele. Praegu on pooled kadetid majutatud 4–5kohalistesse tubadesse ja neid toitlustatakse söökla väikeste ruumide tõttu kolmes vahetuses.

Olemasolevate võimaluste parandamine siin enam ei aita, täisvõimsuse saavutamiseks tuleb Politseikoolis majutada, toitlustada ja koolitada 400 politseikadetti ehk 16 õpperühma. Politseikooli reaalsed vajadused koolide ühendamisega kaasnevate eesmärkide täitmiseks on

- uus ühiselamu vähemalt 200 õppurile;
- uus söökla vähemalt 300 inimesele;
- uus (õppe)korpus, mille fuajee asendaks puuduvat peahoonet.

Investeerida oleks vaja umbes 24 miljonit krooni. Lisakulutused laiendatud kooli käivitumisel personalikuludeks (näiteks õpetajate arv peab suurenema 14–15 inimese võrra), stipendiumideks ja toitlustamiseks nõuavad veel umbes 6 miljonit krooni aastas.

Paikuse kaheaastase õpiaja läbivad tulevikus kõik politseikadetid.

Lisanduvad koolile vajaliku kompleksse info-tehnoloogilise lahenduse kulud, milleks on vaja eraldi projekti.

Kooli investeeringuteta jätmisega kaasneb kutsekeskharidusega politseinike väljalaske järsu vähenemise oht.

2. Täienduskoolitus

Politseikool on politsei suurim täienduskoolituskeskus, kus viimastel aastatel on mitmesugustel kursustel osalenud umbes 1300 politseiniku. Täienduskoolituse kulud on sisaldunud Politseikooli eelarves ja politseiasutustel ei ole vaja olnud nende eest maksta.

Edaspidi, kui täienduskoolituse korraldamise ja finantseerimise alused muutuvad, ei tohi need osutada politseile liiga keeruliseks ega kulukaks. Näitajaks olgu siinjuures täienduskoolituse läbinute arv aastas. Sujuva töö garantiiks võiks saada politseikolledži kui personalikoolitust korraldava üksuse tihe, koolitusvajadusi arvestav koostöö politseiasutustega. Seetõttu oleks parem, kui politsei täienduskoolitust korraldaks politseikolledž iseseisvalt.

3. Paikuse identiteet

Tänaseks on Politseikooli lõpetanud enam kui pooled töötavatest politseinikest ning lisaks Paikusele saadud haridusele ja täienduskoolitustes osalemisele seovad neid kooliga ka mälestused ja traditsioonid. Seetõttu on vaja astuda reaalsed samme Politseikooli kui traditsioonidega politseiõppeasutuse identiteedi säilimiseks ja edasikandumiseks. Praegu on jõutud üksmeelele, et Politseikool säilitab ka uues struktuuris oma nimetuse, kooli lipu ja embleemi.

Targalt ja läbimõeldult talitades on kindlasti võimalik tagasilööke vältida.

Narkoemanda õitsva äri viimased hetked

Koplis viissada herooinidoosi päevas müünud narkopealikule Nataljale jälile saamiseks läks politseil tarvis kaitseliidu ja piirivalve abi, head näitlemisoskust ning professionaalset teatrigrimmi.

Melli Rüga
toimetaja

Sündmused said alguse 2001. aasta juunis, mil Tallinna narkorühm korraldas haarangu Sõle tänava 18 ühiselamusse. Juba pikemat aega oli politsei vihjetelefonile saabunud hulgaliselt kõnesid selle kohta, et sama maja viiendal korrusel käib pidev ja organiseeritud narkokaubandus. Sama tunnistasid ka ümberkaudsed narkomaanid. Kuidgi politseile olid selleks ajaks teada suurema osa Sõle tänava narkootikumide müügis kahtlustatavate näod, nimed ning liikumisgraafikud, on koh tule tarvis siiski kindlaid asitõendeid.

“Olime saanud just vihjetelefonile järjekordse kõne, mille kohaselt Sõle 18 ühiselamu viiendale korrusele oli saabunud suurem kogus heroini. Kogusime kiirelt mehed kokku ja hüppasime autodesse. Kohale jõudnud, ootas meid ees lukustatud rauast koridoriuks ning selleks ajaks, kui ukse lahti saime ja koridori pääsesime, polnud seal narkootikumidest ega nendega kaubitsetajatest enam jälgegi,” jutustab uurimise juht, Tallinna narkokuritegude talituse politsei juhtivinspektor Janek Umbleja. Ainsana õnnestus politseil selle operatsiooniga tabada üks narkoketi müüjatest – Anton Žimanovski, kes paha aimamata politseile otse sülle jooksis. Oma kaalastest ei poetanud Anton aga sõnagi.

Niidiotsad hakkavad hargnema

Algas kuudepikkune päevi ja öid kestnud jälitus-tegevus, et selgitada välja narkoketi täpne koosseis, hierarhiline ülesehitus ja tegevusskeem. Päev-päevalt sai narkopolitseinikele selgemaks, miks nende senised haarangud ühiselamusse luhta olid läinud. Nimelt selgus, et kogu tegevust juhib naine nimega Natalja Tripuz. Tegu on võimuka, külmalt kaalutleva ja väga hea organiseerimisvõimega inimesega, kelle suured müügiarvud olid allilmaski imetlust tekitanud.

Tripuzi juhtimise all töötas ligi kümnepealine müüjate ja kauba kättetoimetajate kett. Kindlatel

müügipäevadel oli alati väljas valves kaks meest – üks valvas maja sissekäiku ning teine pidas valvet natuke eemal. Samad mehed andsid telefoni teel kohe ka viiendale korrusele teada, kui nägid politseid lähenemas. Selle peale suleti üleval kiiresti koridori rauduks, peideti kaup ning joosti tubadesse laiali. Kui politsei lõpuks majja sisse sai, olid kõik jäljed kaotatud. Ka müügiga tegeles alati kaks meest, et vältida ostjate rünnakuid ja kauba röövimist. Kauba järel käisid eraldi inimesed ning müügiks minev narkootikumikogus anti üle tavaliselt kas lähima bensiinijaama või Pelgulinna sünnitusmaja juures.

Politseinike peamine küsimus oli, kuidas pääseda maja viiendale korrusele nii, et väljas valves olevad mehed politseinikke ei märkaks.

Natalja Tripuzi näol on tegemist “külma närvi-ga” narkokurjategijaga, kes varustas ainega ka oma tütar.

Kuldseesse fooliumi pakitud heroini oli Natalja Tripuzi "firmamärgiks", mis andis tunnistust puhtast kaubast.

"Küll kaalusime plaani siseneda majja katuse kaudu või kasutada mõnda muud skeemi, et hajatada valvemeeste tähelepanu, kuid kõik ideed jäid siiski liiga utoopiliseks," räägib jälitustegevuses osalenud Tallinna narkokuritegude talituse komissar Kaido Kõplas.

Majja sisenevad pudelikorjajad

Ühel hetkel sündis aga idee narkokaubitsejaid väikese trikiga ninapidi vedada. Nimelt olid narkopolitseinikud maja jälgides tähele pannud, et selle ümber ja ka koridorides liikus pidevalt terve hulk pudelikorjajaid, keda narkokaupmehed mõnikord küll söimasid ja majast välja viskasid, kuid üldjuhul ei teinud keegi neist suurt välja.

2001. aasta 13. septembri õhtul tõmbasid Janek Umbleja ning Tallinna narkokuritegude talituse politseijuhtivinspektor Avery Tagu endale määratud ja katkised dressid jalga, vana aukliku kampsuni selga ning läksid draamateatrisse, kus professionaalsed grimeerijad nad oskuslikult kõige tüüpilisemateks pudelikorjajateks maskeerisid. Vanad ja väsinud mütsilotud pandi pähe ning operatsioon võis alata. „Võtsime enesele kilekotid paari tühja õllepudeliga näppu ja enne ühiselamu juurde jõudmist torkasime pudelite vahele ka kumminuiad ja raadiosaatjad – juhuks, kui olukord kontrolli alt peaks väljuma,” meenutab Janek Umbleja. Maja läheduses ootasid samal

ajal rünnakukäsku ligi 25 politseiniku ja abipolitseiniku ning lisajõud kaitseliidust ja piirivalvest, kes märguande peale pidid maja sisse piirama ja jälgima, et keegi aknast midagi välja ei viskaks, ning kõik kahtlusosalused kohapeal vahistama.

Kuigi uksele olev valvur tunnistas "uustulnukaid" veidi kahtlustavalt, õnnestus politseinikel siiski majja sisse saada. Koridoris konisid korjates ja tühje õllepurke jalaga lapikuks litsudes liikusid narkorühma mehed korrus-korruselt ülespoole. Viienda korruse trepil astus lõpuks neile teele ette üks Tripuzi käsilastest – Jüri Aksberg, kelle Tripuz oli palganud esimese operatsiooni ajal kinni võetud Anton Šimanovski asemele müügimeheks. Aksberg üritas pudelikorjajateks maskeerunud politseinike trepist alla tõugata, mispeale mehel kiiresti käed raudu suruti. Sama saatust tabas ka teist koridoris narkootikumide müünut – Pavel Molotsovi, kes politseinike sisenedes istus parasjagu ukse sisse raiutud peidiku kõrval, kus oli müügiks valmis pandud 19 heroini doosi. Mõlemad mehed kontrolli all, andsid Umbleja ja Tagu raadiosaatja teel märku väljas ootavatele abijõududele maja sisse piirata ning korrus korruse haaval läbi otsida.

Puudu narkoketi peamine lüli

Kuigi selle operatsiooniga suutis politsei vahistada kõik ülejäänud narkoketis osalenud, jäi selle peamine lüli – Natalja Tripuzi ise – siiski veel tabamata. Kuna oli arvata, et ahnuse ei luba naisel oma tuluaallikast loobuda, jätkas politsei maja pidevat jälgimist. 2002. aasta suvel tulidki politseile uued vihjed, et Tripuzi on nähtud Stroomi rannas ning Pelgulinna sünnitusmaja juures heroini müümas. Samal ajal ostis naine endale Sõle 18 vastas asuvasse majja Sõle 25 täiesti uue korteri ja tegi seal kohe ka korraliku siseviimistluse. Samuti ostis ta kohe välja uhiuue VW Passati ning liisis Mitsubishi džiiibi. Samas näitas nii Natalja Tripuzi kui ka tema abikaasa maksuametist saadud tuludeklaratsiooni väljavõtet, et alates 1999. aastast on mees saanud tulu ainult ühel korral, alla 20 000 krooni, ent naine ise mitte kordagi.

Tuntud oma väga hea organiseerimisvõime poolest, suutis Tripuz 2003. aasta alguseks enese jaoks tööle panna uued inimesed. Tänavale saatis ta müüma omaenese narkosõltlastest tütre koos viimase sõbrannaga ning kauba kättetoimetajaks sai tütre kunagine elukaaslane. Politseinikel oli juba hirm, et Tripuz võib neil peagi lõplikult käest kaduda, kui 4. märtsil 2003 ... "Lõpuks tasus tundide viisi maja hoovis külmas busis ootamine end ära. Kaastöötaja kaudu saime teada, et Tripuzil on kodus suurem kogus ainet ning tema tütar on parasjagu tänaval heroini müümas," räägib Janek Umbleja. Et tabada korraga ja koos narkootikumidega nii ema kui ka tütar, tõotasid narkopolitseinikud kiiresti välja uue haarangu plaani.

Üks osa narkorühmast jälgis linnas tüdart, teine Tripuzi korterit. "Tütre võtsime linnas koos heroiniiga esimesena kinni," meenutab Umbleja,

“nüüd jäi üle tabada veel Tripuz ise.” Osa narcorühmast jälgis korteri aknaid ja rõdu eemalt, andes raadiosaatjaga juhiseid teistele, kes ootasid rünnaku märguannet rõdu all. Rõdule suitsu tegema tulnud Tripuz jõudis küll tuppa lipsata, kui politseinikud üle rõdu ääre hüppasid, kuid ust ta sulgeda ei jõudnud. Korteri kõõgilaua ootas turustamist suurem kogus heroini. “Iga sellise operatsiooni õnnestumiseks on lisaks suurele infohulgale ning pikale ja väga põhjalikule jälitustööle tarvis ka parasjagu õnne,” usub Kaido Köplas, kes oli üks rõdule hüpanud meestest.

Tütar süüdlaseks

Kinnivõtmise ajal ajas Tripuz kohe kogu süü oma tütre kaela – tütar on narkomaan, tütar müüb –, teadmata, et viimane on juba kinni võetud. Kuulnud, et ema on kogu süü tema kaela ajanud, otsustas tütar anda advokaadi juuresolekul kirjaliku tunnistuse, milles rääkis detailselt kogu senisest narkoketi tegevusest.

Selgus, et Tripuz oli narkootikumide müügiga tegelnud juba alates aastast 2000. Igal narkoketi liikmel olid kindlad ülesanded. Näiteks pidi Jüri Aksberg 100 krooni eest päevas korjama kokku kõik majas ja selle ümbruses leiduvad kasutatud süstlad ning fooliumitükikesed. Mees, kes käis ainel järel, pidi enne lõpliku kauba tegemist minema üle tee asuvasse Säätumarketisse ning tavalise banaani kaalu peal heroinikoguse igaks juhiks üle kaaluma. Igal õhtul kell kuus pidas Tripuz aga koosoleku, kus arutati täpselt läbi, kes kui palju päeval müüs. Arutati ka näiteks põhjusi, miks olid politseinikud majja pääsenud. Isikud, kes ei olnud neile antud ülesandeid korralikult täitnud, said karistada. Samas peeti sealmas viienda korrusel pika laua taga üksteise

sünnipäevi, tähistati pühasid ning kõik narkoketi liikmed kutsusid Tripuzi üksmeelselt emaks.

Ilma revolvrta Arminius ei lahkunud Natalja Tripuz kodunt kunagi.

Pettusega hangitud relv ja pass

Tripuzil oli õnnestunud 1996. aastal hankida endale Eesti Vabariigi pass ja kodakondsus. Kui 2000. aastal hakati registreid üle kontrollima, avastati pettus ning Tripuz jäi kodakondsusest kohtuotsusega ilma. Ta sai asemele küll halli passi, kuid ametnike lohakuse tõttu anti talle tagasi ka augustamata sinine pass. Tripuz kasutas eksimust ära ning tuli 2002. aastal Tallinna politseiprefektuuri ja taotles sellesama passiga enesele relvaloa. Seegi kord läks tal kõik õnneks ning peagi oli ta revolvr Arminius omanik.

Tunnistajate ütluste kohaselt ei lahkunud Tripuz iialgi kodunt ilma revolvrta. Relv oli tema käekotis ka vahistamise hetkel. Tripuzi pangaväljavõtetest selgus, et ta oli teinud pidevaid pangaväljavõtteid vangis istuvate kaaslastele, et need teda sisse ei räägiks. 4. detsembril 2002. aastal jõustunud kohtuotsusega said kõik müüjad reaalseid vanglakaristusi. Natalja Tripuz, kellele võinuks määrata kaheksa aastat vangistust, kõndis aga kohtust välja, saanud neli aastat tingimisi.

45310050247	
Välja antud kod.	selle kohta, et temal on õigus
NATALJA	omada ja kanda järgmisi tuli-
TRIPUZ	relvi:
clukoht Tallinn	<u>Revolver 4" ARMINIUS</u>
Sõle 25 b -8	HW 5 cal 32 S & W Long
	nr.1351827
	
15.märtsini 2007.a.	
Luba kehtiv kuni	
	 politseiprefekt
	Uno Mets Korraldusosakond politseijuhivinspektor

Kehtiv relvaluba, mis anti Natalja Tripuzile Põhja politseiprefektuurist kehtetu passi alusel.

Iga avastatud narkolabor

KKP narkoüksus avastab Eestis keskmiselt 3–5 töötavat narkolaborit aastas, hoides nii ära sadu, kui mitte tuhandeid kuritegusid. Kuidas jõuda jälile illegaalsele narkolaborile?

Vallo Jäärats

KKP narkokuritegude talituse ülemkomissar

Narkolabor on koht, kus valmistatakse illegaalselt ning keemiliste protsesside tulemuseks sünteetilisi või poolsünteetilisi narkootilisi või psühhotroopseid aineid. Nimetatud ainete valmistamiseks vajatakse keemilisi aineid, spetsiaalset või enda tehtud laborivarustust ning suuremal või vähemal määral elektrienergiat. Ruumidena võidakse kasutada tavalist kuuri, lahtist varjualust, keldrit, veoauto treilerit, korterit, vagunelamut, hotellituba, tootmishooneid, mõnda veesõidukit jne. Kuidas ja millist narkootilist ainet valmistama hakatakse, sõltub juba vajalike kemikaalide kättesaadavusest ning teadmiste ja oskuste tasemest.

Eestis seni avastatud narkolaborid erinevad üksteisest suuresti tehnovarustuse, seal töötavate inimeste haridustaseme ja toodetava narkootilise aine poolest. Laias laastus võib nad jagada kolme rühma.

1. "Kööklaborid" – peamiselt töötavad selistes amatöörkeemikud, kes toodavad erineva kvaliteediga aineid. Varustus koosneb seda laadi laborites peamiselt spetsiaalsetest klaaskolbidest, millele on lisatud tavalist köögitehnikat.

2. Suure tootlikkusega laborid – hästi organiseeritud, kvaliteetse varustusega laborid, kus töötavad nii keemiaharidusega kui ka ilma vastava haridusega isikud.

3. "Disainerlaborid" – sellised laborid nõuavad kõrgetasemelist lähenemist, kuna kohe pole võimalik tuvastada, mida, kuidas ja millest toodetakse. Võimalik, et sääraates laborites tehakse ainult üks-kaks vaheetappi, kasutades erinevaid ja alles väljatöötatud sünteesimeetodeid. Ebaseaduslikku tegevust püütakse varjata legaalse keemiaalase tegevusega.

Ka narkolaborites kasutatavad seadmed võib jagada kolme rühma:

1) spetsiaalsed keemiatööstuse jaoks valmistatud nõud, anumad ja seadmed (vaakumpumbad, destilleerimisaparaadid);

2) olmetehnika, mis on kohandatud või mida kasutatakse narkootikumide tootmisel (külmi-
kud, elektripliidid, soojapuhurid jt);

3) omavalmistatud varustus või seadmed (segistid, sünteesireaktorid jt).

Labori avastamiseks tähtsad allikad

Organiseeritud kuritegevusega seotud uimastivalmistajad püüavad olla võimalikult ettevaatlikud, et mitte paljastada oma narkolabori asukohta. Nii võib see asuda vaikselt või raskelt li-

Narkootikumide valmistamiseks kasutatavad kemikaalid on üldjuhul toksilised ja plahvatusohtlikud. 10. juunil 2003. aastal Lääne-Virumaal Paasivere külas toimunud narkolabori plahvatusohver.

gipäasetavas maamajas või hoopis olla peidetud mõne hästi turvatud ja legaalse tegevusega seotud firma territooriumile. Väiksemagi kahtluse korral peatatakse igasugune illegaalne tegevus ning labor võidakse kolida teise kohta.

Et narkolabor avastada, tuleb analüüsida kogutud infot, toetuda kogemustele ja konsulteerida spetsialistidega. Lisaks jälitustegevuse seaduses ettenähtud võimalustele on narkolabori avastamiseks vajaminevat infot võimalik saada ka täiesti avalikest allikatest:

1. Koostöö keemiaettevõtetega

Keemiafirmadele tuleb selgitada, mida peaks jälgima uute või kahtlaste klientide puhul, ning kindlasti peaks jätma oma kontaktnumbri, kuhu kahtluse korral saab helistada. Ettevaatlikuks peaksid tegema niisugused kliendid, kes soovivad osta narkootiliste ja psühhotroopsete ainete lähteainete nimekirja või illegaalsetes narkolaborites kasutatavamaid kemikaale, nt vesinikku, ammoniaaki, raney-niklit, atsetooni. Sama kehtib ka varustuse kohta, mida võidakse kasutada narkootikumide tootmisel. Politseinikud võiksid

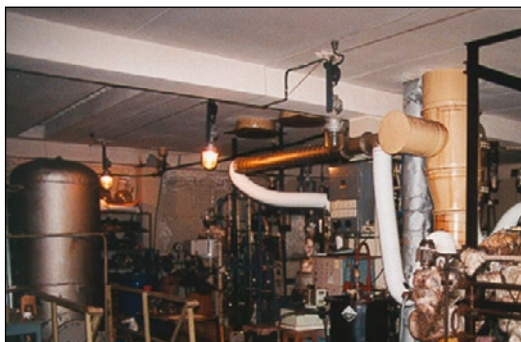
Kuidas käituda narkolabori õnnetusjuhtumi korral?

1. Viivitamata võta seljast saastunud riided.

2. Ohtlike ainete sattumise korral nahale või silma loputa saastunud koht suure hulga puhta veega ning pöördu kohe arsti poole abi saamiseks.

3. Suure koguse kemikaalide lekke, saastatud laboriruumide või väliskeskkonna korral evakueeri kiiresti kõik inimesed ja kutsu välja Päästet. amet.

päästab sadu inimelusid

16.veebbruaril 2000. aastal Tallinnas Männiku tänaval AS Kemasoli territooriumil tegutsenud narkolabori näol oli tegemist tüüpilise disainerlaboriga.

15 rusikareeglit narkolaboris käitumiseks

1. Kasuta laboris ringi liikudes kaitseprille, -kindaid ja -riideid.
2. Kooskõlasta kolleegidega oma liikumine laboris.
3. Otsi varuväljapääse.
4. Kui vaja, evakueeri kogu meeskond ohutusse kaugusse ja ventileeri ruume.
5. Ära puuduta tundmatuid esemeid ega nuusuta tundmatuid aineid.
6. Kasuta gaasidetektorit võimalike gaaside avastamiseks.
7. Kui keemiline protsess käib, siis on esimene ülesanne see seisata. Selleks konsulteerige spetsialistiga.
8. Ära keera kinni vett, kui see on ühendatud kuumutusseadmega ja toimub keemiline protsess.
9. Ära lülita välja kogu elektrisüsteemi. Vajaduse korral lülita ükshaaval välja kuumutuskolvid, las jahutusvedelik voolab edasi.
10. Labori sees ja selle ümbruses ära suitseta, söö ega joo.
11. Keera kinni kõik gaasiseadmed.
12. Ära kasuta lahtist tuld.
13. Hoida käepärast tulekustutusvahendid.
14. Ohtlike aineid vedades järgi ohutuse erinõudeid. Kasuta avatud platvormiga haagist või sõidukit.
15. Ära lao kemikaale transportimisel üksteise otsa.

kõnekaardi numbri.

- Kliendid, kes eelistavad arveldada sularahas.
- Kliendid, kellel pole esitada usaldusväärset isikut tõendavat dokumenti.

2. Infovahetus teiste õiguskaitseorganitega

Narkolaborile võib sattuda ka täiesti juhuslikult, näiteks mõne teise kriminaalmenetluse tõttu läbiotsimist tehes või varem kogutud ja kontrollitud infot realiseerides.

3. Võimalikud viited narkolaborile

Narkootikumide valmistamisele viitavad tugev kemikaalide lõhn, kemikaalide taara maja või firma ümbruses, laborivarustuse või kemikaalide vedu, purunenud klaaskolvid, reaktsiooninõud, hoonete erakordsed turvameetmed, kaetud või pimendatud aknad, ebatavalised tuulutussüsteemid, õine liikumine eraldatud või üksikutes piirkondades, vee- ja elektrinäidud.

Selline pilt avanes politseinikele 3. septembril 1996. aastal, kui avastati Tallinnas Pae tänaval tegutsenud kööklabor.

soovitada keemiafirmadel pöörata tähelepanu järgmistele asjaoludele.

- Kas tellimuse teinud firma eksisteerib?
- Millal on firma loodud?
- Millised on tellimuse teinud firma tegevusalad?
- Kas kuskilt oleks olnud lihtsam või odavam kemikaale tellida?
- Kliendid, kes ei oska põhjendada ainete tööstuslikku kasutamist.
- Kliendid, kes vaevaliselt hääldavad kemikaalide nimetusi.
- Kliendid, kes annavad firma aadressiks või kontaktivõtuks korteri aadressi, postkasti või

15.aprillil 2000. aastal Raplamaalt Vana Kaiu külast avastatud narkolabori ülesehitamiseks oli kasutatud soojapuhureid.

Vana Kaiu külas tegutsenud narkolaboris kasutati narkootikumide valmistamiseks isevalmistatud segistit.

Artikkel on valminud KKP narkorühma töötajate teoreetiliste ja praktilises töös kogunenud teadmiste põhjal, mida nad on oma igapäevatöö kõrval kogunud ka Poolas ja Hollandis toimunud PHARE Illegaalsete Narkolaborite Avastamise seminaridel. Nädalastel koolitustel vahelduvad teooria ja praktilised harjutused, mille rõhuasetus on ennekõike politseitöötajate ohutuse tagamisel ning tähelepanuvõime suurendamisel.

4. Tulekahjud ja pahvatused

Kemikaalide lekkimine, segunemine või valesti käitlemine võib põhjustada tulekahjusid või plahvatusi. Viimaseid võivad põhjustada nii rõhu all töötavad sünteesireaktorid kui ka laborisse peidetud keemialõksud. Sestap tuleb alati ebatavaliste või seletamatute tulekahjude ja plahvatuste korral teha koostööd päästeteenistustega.

5. Prügi

Narkootilise aine tootmisega kaasneb tohtul hulgal erinevat prügi: kemikaalide jääke, kasutatud või katki läinud laborivarustust, kummi-kindaid, respiraatoreid jne. Üksikutes kohtades jäetakse säärane praht tavaliselt labori lähedusse metsa alla vedelema. Prügi hulka võib sattuda nii valmis narkootilist ainet kui ka pooltooteid, samuti teavet kemikaalide ostja või tootja jne kohta. Infosse, kust keemiareostust on leitud, tuleb suhtuda täie tõsidusega ning olukorraga

kindlasti kohapeal tutvuda ja fikseerida andmed. See võib olla esimene menetlustoiming.

Ohutus olgu alati esikohal

On jäänud veel kõige tähtsam – kuidas käituda, kui sattutakse narkolaborisse. Et säästa enda ja teiste inimeste elu ja tervist, tuleb rangelt järgida ohutusnõudeid ning nõuda nende järgimist ka teistelt.

Tihti tuleb jääda narkolaborisse kemikaalide keskele kahtlustatava kinnipidamiseni või läbiotsimise lõpetamiseni. Narkootikumide valmistamiseks kasutatavad kemikaalid on mürgised, sööbivad, sageli väga toksilised, kergsüttivad ja plahvatusohtlikud. Küsimuste või kahtluste korral tuleb alati pöörduda Keskkriminaalpolitsei narkokuritegude talitusse või Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuse keemia- ja bioloogiaosakonda. Asjatundmatu tegutsemine võib lõppeda paremal juhul haiglas.

Iga avastatud salalabor on suur võit

Alates 1996. aastast on politsei menetluses olnud ligi 20 illegaalsete narkootikumide tootmisega seotud kriminaalasja – on valmistatud kas *ecstasy*'t, amfetamiini, metamfetamiini või GHB-d. Mõningatel juhtudel pole tabatud otseselt töötavat narkolaborit, vaid ebaseaduslikku tegevust on tõendatud alles kriminaalmenetluse käigus. Lisaks eelnimetatud juhtudele on erinevate kriminaalasjade puhul avastatud nii laboritehnikat kui ka kemikaale, kuid narkootikumide tootmist pole suudetud tõestada.

KKP narkoüksus on viimastel aastatel avastanud peaaegu igal aastal 3–5

töötavat narkolaborit. Ise peame seda tulemust väga heaks, kuiigi avastatud laborite arv pole meie jaoks kunagi määrava tähtsusega olnud, olulisem on nende likvideerimine ise. Kui aastas leiaksime ka ainult ühe labori, on see hea tulemus. Labori avastamiseks ja kurjategija tabamiseks võib teha meeletud tööd, kuid info realiseerimiseks peab ka õnne olema. Nii võib labori avastamine ja likvideerimine võtta aega paar päeva kuni mõne aasta.

Statistikaarvestuses võib narkolabori avastamine anda heal juhul 3–4 punkti, kuid tööd on sellega rohkem,

kui mõnedes kriminaalasjades kokku.

Narkolaborite avastamisega aastal 2003 konfiskeeriti üle 100 kg amfetamiini, üle 11 000 *ecstasy*-tableti ja üle 150 liitri illegaalset lähteainet, millest saanuks valmistada veel umbes 3 miljonit *ecstasy*-tabletti. Võib julgelt väita, et selle tulemusega suudeti ära hoida sadu, kui mitte tuhandeid tulevikus toimepandavaid kuritegusid. Kas edu saadab meid ka tulevikus, näitab aeg. Igatahes loodame, et 2004. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud karistusseadustiku muudatused vähendavad narkootikumide tootmist ja nendega kaubitsemist.

Uurijatepere esimene leedi

◀ Kersti koos Keskuurimisbüroo Pärnu uurija Heli Kesklaasiga 1994. aastal Glasgow's politsei-helikopterit uudistamas.

▼ Vastse ülikoolilõpetajana saab Kersti 1975.aasta juunis kätte Tartu Ülikooli lõpudiplomi.

“Kolm aastat on nuusutamine, viie aastaga saad aimu, mis tööd sa teed, ning alles sealt edasi saab hakata rääkima spetsialistist,” usub ligi 30 aastase uurijastaaži jooksul sadu kuritegusid lahendanud Kersti Jundas (52).

Melli Rüga
toimetaja

Selleks, et jõuda selgusele, kas inimene on tulnud uut ametit üksnes “nuusutama” või on tal asja vastu tõesti ka sügavam huvi, piisab Kersti arvates praktikaajast ja paarist eredamast juhtumist. “Kui ikka näed, kuidas noorel uurijahakatisel juhtumi arenedes silmadesse säde tekib ja sündmuskohale väljakutse jahikoerainstinkti tekitab, siis on inimene oma õige koha leidnud.” Just selle müstilise sädeme, mis tänaseni Kersti enese silmis aeg-ajalt lõkkele lahvatab, on ta oma instinkte usaldades meeskonna valikul alati üles suutnud leida.

Võime osata enese ümber koguda ühtne ja energiline meeskond, kes on valmis tööle asuma kellaaajale ja nädalapäevale vaatamata, on üks põhjusi, miks Kersti politseisüsteemis nii edukalt läbi on löönud. Olnud Tartu Ülikooli õigusteaduskonna kriminaalõiguse tudengina praktilal Tallinna prokuratuuris, suunati lootustandev noor jurist pärast ülikooli lõppu uurijaks Tallinna rajooni prokuratuuri. Kolme aasta pärast oli aeg astuda karjääriredeli järgmisele pulgale ning Kerstist sai Tallinna linnaprokuratuuri vanemuurija. Ometi polnud alguses uurijaamet sugugi see, kellenä Kersti ise ennast tulevikus ette kujutas.

Uurija või prokurör

“Aasta enne TÜ juurasse astumist töötasin toleaegses Keskrajooni Rahvakohtus istungi sekretärina ning mind suisa lummas see mõtteteravus, millega osad prokurörid kohtus esinesid ja oma argumente esitasid. See aasta kinnistas minus teadmise, et just juura ja kohtusaal on minu ja-

oks.” Paraku, kui oli käes töölesuunamise aeg, polnud parasjagu ühtegi vaba abiprokuröri kohta ning nii alustaski vastne ülikoolilõpetanu uurija värvikat elu.

Aastal 1981 sai Kerstist Tallinna Prokuratuuri uurimisosakonna prokurör, kelle ülesandeks oli prokuratuuri uurijate nõustamine ning aastal 1983 viis elu ta siiski ka prokuröriametisse – ees ootas Mererajooni aseprokuröri koht. “See oli põnev aeg. Seal töötatud üheksa aastaga jõudis kohtusse ja sai positiivse lahendi sadu erinevaid juhtumeid. Ometi ei kujuta ma täna enam ette, et peaksin kohtuniku laua ees väitlema,” mõtiskleb Kersti.

Hingelt siiski uurija, otsustas Kersti liikuda oma südame järgi ning võtta vastu peaspetsialisti ametikoht 1991. aastal loodud Uurimisaametis. Loomuliku jätkuna peaspetsialisti kohale

tuli peagi asedirektori töökoht ja kui 1993. aastal Uurimisamet kaotati, sai temast esialgu Keskuurimisbüroo, hiljem Keskkriminaalpolitsei asedirektor. Alates aastast 2001 kuni tänaseni aitab Kersti KKP uurijaid oma aastatepikkuse kogemuse ja väärtuslike nõuannetega.

Naisjuht meestemaailmas

Vastupidi arvamusele, nagu peaks karmis meestemaailmas hakkama saav naisjuht olema võimukas ja kõva käega, on Kersti proovinud luua pigem ühise pere tunnet, kuid päris kõva käeta ei saa ka ideaalses perekonnas hakkama. Põhirõhk on siiski inimesi juhendades ennekõike asetatud nende professionaalsusele. “Üldreeglina on naisel meestekollektiivis hea töötada. Iseasi on naine ülemusena. Siin saab rääkida kolmest inimtüübist: on inimesi, kelle jaoks ei ole probleem töötada naise alluvuses; osale ei meeldi see mitte, aga nad ei näita seda välja ning loomulikult on alati ka neid, kellele see on lausa alandav. Olen kõiki neid kategooriaid oma tööelus kohanud ja püüdnud kõigiga ühtviisi suhelda. Mõnikord see õnnestub, mõnikord mitte.” Kui inimeste rumalus või laiskus Lõvi tähtkujus sündinud Kersti aga lõplikult välja vihastab, tormab ta arvuti taha ja mängib mõne hea episoodi mõnest action-mängust. “Olen nagu säraküünal. Särisen väga kiiresti, aga siis loksus kõik jälle paika tagasi ja seda nii rõõmuemotsioonide kui ka kurbuse ja vihaga.”

Edu peitub ühtsuses

“Ühes asjas saan ma küll kindel olla. Nimelt on mul tohutult vedanud inimestega, kes minu ümber on täna ja on olnud varem,” leiab Kersti. “Inimene võid ju mõelda, et ta on ilus, tark ja andekas, aga ilma kolleegide toetuseta ei jõua ükski juht ega ka reatöötaja mitte kusagile. Mida kõrgemale jõutakse, seda rohkem sõltub igaühe edu teiste inimeste tööst. Kui juht ei suuda meeskonda enda ümber ühise eesmärgi nimel tegutses panna, siis on ta juhina läbi kukkunud.” Koostöö näitena meenutab ta paari kriitilist situatsiooni, kus tema kolleegid kuulsid raadiost, et midagi tõsist on juhtunud. “Kui ei olnud nende tööaeg ega ka otsene kohustus, helistasid nad mulle ise ja küsisid, kas on abi tarvis, ja tulid oma vabast ajast tööle.”

Igale uurijale on tema töö suurimaks saavutuseks ja tasuks see, kui juhtum pärast pikka uurimist lahenduse leiab ja kurjategijad õiglast karistust kandma pannakse. “See on tunne, mille nimel ollakse valmis ikka ja jälle otsast alustama.”

Agaga nagu ikka, peab igas meepotis olema ka mõni tõrvatilk. Kersti räägib näitleja Sulev Luige tapmisest 29. juunil 1997. aastal Kadrioru pargis ja selle juhtumi uurimisest, tänaseni terav kibedusenoote hääles.

See oli üks sääraastest juhtumitest, mille lahendamisel ei hoolinud keegi kelleaajast ega töö- või puhkepäevast. Uurijad ja jälitajad ei maganud nä-

dalaid, eri politseiasutuste koostöö sujus suurepäraselt. Pärast kahte kuud saatis politseinike pingutus edu – näitleja tapmises osalenud olid välja selgitatud ning vahi alla võetud. “Ühel päeval helises mu kabinetis telefon ning teiselt poolt torust kostsid Luige kolleegi sõnad: “Ma tahaks teid kohe tänada ...” Olin meeldivalt üllatunud, et ohoo, sellist asja ei juhtu just iga päev. Kuid siis jätkati telefonis: “... et Sulev Luige saastaga üle valasite. Tubli töö!”, meenutab Kersti.

“Minu arvates on peamine, et need inimesed on tabatud, nende süü on tõendatud ja nad kannavad oma karistust. Millest see asi tegelikkuses seal Kadrioru pargis alguse sai, on tänaseni küsimärgi all, mitte alati ei ole võimalik 100%-list tõde saavutada. Liiatigi ei saanud kuriteos kannatanu ise enam rääkida. Kui inimesed tahavad endast parima anda ja nendest valesti aru saadakse, jääb see hinge pikaks ajaks.”

R-tähga meespere

Kui töö on raske, aitab mõõnaperioodist üle koda ja perekond. Kerstil ja tema insenerist abikaasal Raivol möödub sel aastal pulmadest 25 aastat. Isa jälgedes käivad ka nende kaks poega: Rivo, kes sai inseneridiplomi tehnikakõrgkoolist eelmisel aastal, ja noorem poeg Reigo, kes alustas tootearenduse erialal, kuid õpib praegu tehnikaülikooli II kursusel logistikat. Ka Kersti isa oli inseneriharidusega ja äi oli meister metalltöös. “Nii et meie peres pole kunagi seda hirmu, et mõni rikki läinud asi parandamata jääb,” on

Eesti Vabariigi 86. aastapäeva puhul 24. veebruaril autasustab Eesti Vabariigi president Arnold Rüütel Kersti Jundast Valgetähe teenetemärgi IV klassiga. Valgetähe teenetemärk on asutatud 1936. aastal Eesti rahva vabadusvõitluse mälestamiseks. Valgetähe teenetemärk antakse riigiteenistuses või omavalitsuses osutatud teenete tunnustamiseks ja välismaalastele Eesti riigile osutatud teenete eest. Valgetähe teenetemärgil on ühtekokku seitse klassi.

Kerstil hea meel. Perel on Lohusalus kaunis maa-kodu, kuhu igal nädalavahetusel kõik üheskoos patareisid laadima lähevad. Nädala sees linnas olles ootavad aga pererahva kojutulekut lõvilakk küülik Nännu ja ilus punaste põskedega nümfkakaduu Robi. Jundase perekonnal on olnud aga peale suure armastuse kõikvõimalike koduloomade vastu veel üks tore hobi ja traditsioon – suvel võeti ette üks ilmakaar, pakiti autosse telk ja neli magamiskotti ning mindi mitmeks päevaks Eestit avastamata. “Vormsi saarel on veel käimata,” ütleb Kersti ja heidab kiire pilgu

Kersti koos poegade Rivo ja Reigoga 1999. aastal Saaremaa praamil.

Fotod: Bulls

Kiila pea ja tanksaabastega mehed puhta rassi eest

“Õhtupimeduses kogunes umbes 40 noort meest tõrvikutega Tartu Pauluse kalmistule Saksa armees II maailmasõja ajal langenute mälestusmärgi juurde. Tartu politsei väitel toimus üritus vahejuhtumiteta,” teatab BNS järjekordsest *skinhead*’ide kokkusaamisest.

Uno Traat

Sisekaitseakadeemia
kriminoloogia õppejõud

Jüri Serman

Sisekaitseakadeemia
politseikolledži vilistlane

Kes on need poolmilitaarse riietuse ja olekuga noored? *Skinhead*’lus tekkis Eestis 1990ndate alguses, kuid *skinhead*’ide mõttelaadile lähedasi ideid ja põhimõtteid võis täheldada juba 1930ndate Eestis vapside liikumises ja nende riigipöördekatsetes. Kuigi arvatakse, et taasiseisvunud Eestis oli *skinhead*’luse tekke algimpulsiks sotsiaalne rahulolematuse, oli tegelikkuses ilmselt tegemist siiski ennekõike uudsuse otsingute püüdega.

Tartu – suurim *skinhead*’ide kants

Skinhead’ide täpset arvu ega paiknemist Eestis ei tea keegi, sest nende kohta pole kirjalikult arvet peetud ega neile liikmekaarte jagatud. Lisaks sellele (nagu paljude teistegi subkultuuride puhul) ilmneb siin pidev „kaadrivoolavus“. Suurimad rühmitused asuvad Tallinnas ja Tartus, kuid neid leidub ka Pärnus, Haapsalus, Saaremaal ja Ida-Virumaal. Tallinna tegutsevad vanemad *skinhead*’id, kes ei ole aga nii palju silma paistnud kui Tartu rühmitused. Tartut peetakse nende peamiseks keskuseks, kus tegutseb ka pal-

ju noori *skinhead*’e. Üksteisega suheldakse üsna tihedalt, lisaks igapäevasuhtlusele korraldatakse mitmesuguseid ühiseid meelelahutusüritusi ja tähistatakse tähtpäevi. Viimastest on olulisemad Eesti Vabariigi aastapäev ning kultusisikute (nt Hitler jt) sünni- ja surma-aastapäevad.

Eesti *skinhead*’id on valdavalt keskeriharidusega, kuigi üksikud neist õpivad ka kõrgkoolis; osa noori aga ei õpi ega tööta. *Skinhead*’ide keskmine vanus on 18–22 aastat ning enamik neist on töölisel. Paljud tegelevad juhutöödega, enamasti ehitustöödega, kuna ehitaja ametit peetakse eriti austusväärseks ja mehiseks. Nad tunnistatavad uhkusega oma klassikuuluvust.

Skinhead’ide eristamise kriteeriumideks võivad olla välimus, ideoloogia, esinemisviis (nt välismaalasmaenulike avalduste skandeerimine avalikkuse ees) või valmisolek vägivallaks. *Skinhead* võib olla nooruk või täiskasvanu, kelle levinuim tunnus on kiilaks aetud pea. Tema riietus koosneb eelkõige hävituslenduri jakist (enamasti roheline, sinine või must), rasketest tööliste jalanõudest, mis on varustatud raudnainade ja kannakappidega, ning üleskääritud säärttega teksapükstest, mille peal on püksitraksid.

Skinhead’lust võib vaadelda subkultuurina, liikumisena või sotsiaalse kooslusena, kuid seda ei ole õige pidada terviklikuks organisatsiooniks. Selles on rohkesti erinevaid suundi ja huvirühmi.

Nii nagu mujal maailmas pole Eestigi *skin-*

head'id ühtsed ei vaadetelt ega veendumustelt, rääkimata käitumisest. Veendumuste järgi võib neid liigitada nõnda:

- valgete ülemvõimu (white power) pooldajad;
- natsionalistid (rahvuslased);
 - redskin-skinhead'id (vasakpoolsete vaadega rühmitus);
 - Oi-skinhead'id (Oi-muusikastiiliga seotud rühmitus);
 - Ska-skinhead'id (reggae'ga seotud vanaema skinhead'luse suundi) jt.

Eesti skinhead'id suhtuvad väga kriitiliselt Eesti riigi immigratsiooni- ja eurolõimingupoliitikasse, olles teravalt vastu Eesti Euroopa Liitu astumisele. Nad on tugeva rahvusriigi pooldajad ning nende ideoloogias kuulub rahvuslusele ja territoriaalsusele keskne koht. Neist väärtustest räägivad ka paljud skinhead'ide luuletused ja laulud. Skinhead'ide maailmapildis on oma koht Põhjamaade mütoloogial, keldi ja natsisümbolikal, numbri- ja sümbolimaagial, ent kaugeltki mitte kõik ei seosta end natsisümbolika ega -ideoloogiaga. Skinhead'lust võib vaadelda ka omalaadse uusususundina.

Eesti skinhead'idel pole seni kindlat peakoriterit ega kindlaid juhte olnud. Neil pole ka põhikirja, -määrust vms organisatsiooni kinnitavat dokumenti. Liikumine on koondunud sõpruskondadesse, kus on omad arvamusihiidrid – veidi vanemad ja erudeeritumad skinhead'id, keda omade ringis austatakse.

Skinhead'ide ideoloogia

Skinhead'id liigituvad üle maailma kahte väga erinevasse suunda. Suurem osa neist on rassistlike, neonatslike vaadetega valged, kes võitlevad juutide, mittevalgete, immigrantide või homoseksuaalide vastu. Teine osa – SHARP ehk Skinhead'id Rassiliste Eelarvamuste Vastu – ei ole rassistlike vaadetega ning paljud neist võitlevad tegelikult esimestega. Sellesse suunda kuuluvad *Racial Unity Skinheads*, *Anti-Racist Action*, *Two-Tone Skins* ja *Mad Skins*.

Skinhead'ide peavool (mainstream) peab end rassilise puhtuse eest võitlejaks. Nad austavad Adolf Hitlerit ja tema ideoloogiat ning juhivad aaria rassi teooriast. Valge rassi üleoleku ideoloogia ongi tõenäoliselt keskne väärtus, mis liidab sellesse subkultuuri kuuluvaid noori. Mainitud ideoloogia viib paljusid peavoolu skinhead'e eripäraste kuritegude, nn vihkamiskuritegude toimepanemisele. Vihkamiskuritegude all peetakse silmas teatud rassi, rahvuse, religioosse või seksuaalorientatsiooniga rühma liikmete vastaseid kuritegusid.

Ka Eesti skinhead'idel on kindlad kultusisikud. Maarjamaa skinhead'ide kultusisikuks võib pidada Rudolf Hessi, teda austatakse isegi rohkem kui Hitlerit. Ometi võib tõdeda, et Eesti skinhead'lus on veel kujunemisjärgus ning selle arengusuundi on peaaegu võimatu ennustada. Sestap ei saa ka kindlalt väita, kas Eesti skinhead'id võivad muuta mingil ajal vägivaldseks või mitte.

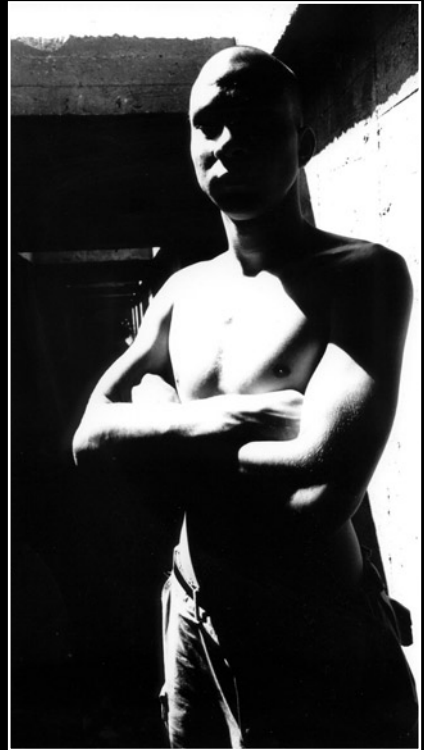
Skinhead'ide ajalooost

Skinhead'lus sai alguse Inglismaalt, tekkides 1960. aastate algul suurlinnade töölislinaosades sinikraede järeltulijatest vastukaaluks mõjukast keskklassist pärinevatele hipidele. Algperioodil oli liikumine pigem mittepoliitiline. Tööstuse moderniseerimisega vähenes töökohti, suurenes tööpuudus ja kasvas immigratsioon, mis viisid omakorda turvalisena tundunud sotsiaalse situatsiooni lagunemisele. Protestiks olukorra halvenemise vastu asusid töölisnoored kaitsma oma päritoluuhkust. Kui esialgu tavatseti kanda pikki juukseid, siis veidi hiljem hakati päid kiilaks ajama, et olla ainulaadsed ja vältida tänavaklustes juustest sikutamist. Tol perioodil hakkas kujunema uus eneseteadvus, mis väljendus eelkõige provotseerivas väljanägemises (riietuti robussetesse tööriivastesse), kuid ka välismaalastevastastes hoiakutes. Kohustuslikuks said rohmakad metallninaadega ja kannakappidega saapad, lendurijakk ning lahtised püksitriksid ruudulise särgi peal.

Esimene periood ei kestnud kaua, vaibudes 1970ndate algul. Liikumine lõhenes kaheks uueks suunaks. Üks neist sai nimetuse 2 Tones, koondades inimesi, keda huvitas eelkõige reggae. Teine suund orienteerus rohkem poliitikale ning nõudis tähelepanu pööramist töötusele, immigratsioonile ja teistele sotsiaalsetele probleemidele. Jäljendati esmaste skinhead'ide riietust, muusikahuve ja käitumist. Osa neist muutus poliitiliselt väga aktiivseks ning Briti paremäärmuslike rühmitustel õnnestus tõmmata neid enda poole.

Skinhead'lus levis peagi paljudesse Euroopa ja Põhja-Ameerika riikidesse. Eriti põhjalikult on skinhead'ide liikumist uurinud Ameerika sotsiaalteadlased, kes kirjeldavad tüüpilisi Ameerika skinhead'e nõnda: 13–25aastased noored, enamasti meessoost, koolis viletsalt edasi jõudvad või töötud või kui käivad töö, siis madalalpalgalised, enamasti pärit disfunktsionaalsest töölisperest.

Kui veel 1980ndatel oli skinhead'lus puhtalt lääneriikide nähtus, siis 1990ndatel tekkis nende liikumine Ida-Euroopas, sh eriti jõuliselt Venemaal. Sotsioloog Topalovi arvates toitub Vene skinhead'lus sotsiaalsest ebavõrdsusest rikaste ja vaeste vahel. Vene skinhead'id said kuulsaks jöhkrate rünnakutega Venemaal elavate või viibivate muulaste vastu.

Kinnipeetav on vabaduse

Kõige rohkem kallaletunge politseiametnikele pannakse toime isikute kinnipidamise ajal. Selleks toiminguks peab iga politseinik häälestama end maksimaalsele võimalikule ohule.

Arvo Pille

Politseikooli
õppeosakonna
korrakaitsetalituse
juhtivinspektor

Politsei seisukohalt on kinnipidamine igapäevane rutiinne toiming, kinnipeetava poolt vaadatuna aga äärmuslik olukord, millega kaasnevad teadmatus tuleviku suhtes, kellegi võimuses olemine ja hirm. Seepärast nõuab isiku kinnipidamine politseinikult suurt valvsust, otsustavust, kannatlikkust ja olukorrakohast kiiret reageerimist. Rangelt tuleb kinni pidada seaduslikkuse nõuetest.

Tähtis on ettevalmistus

Kõigepealt on vaja otsustada, kas isikut saab kinni pidada otsekohe. See kehtib eriti üksiku või erariides politseiniku, raske kuriteo, relvastatud isiku, võimaliku vastupanu või ebaselgete olukordade kohta. Vähimagi kahtluse puhul, et kinnipidamine võib ebaõnnestuda, lükake see võimaluse korral edasi ja oodake ära abijõudude saabumine.

Arvesse tuleb võtta ka kõrvaliste isikute olemasolu. Rahvarohke koht üldjuhul kinnipidamiseks ei sobi. Kinnipeetav võetakse sellisel juhul vaatluse alla, äratamata tema ja ümbritsevate inimeste tähelepanu, ning peetakse kinni selleks sobivas kohas. Vältida tuleks kinnipidamist läbikäidavate hoovide ja ühissõidukite peatuskohtade lähedal.

Kinnipidamise puhul on suur tähtsus ootamatusel. Võimaluse korral tuleb valida säärane hetk, mil kinnipeetav on kõige vähem valmis vastupanu osutama. Sellisel juhul peab isikule lähenema tähelepanematult ning kinnipidamisest teatamine peab tulema talle üllatusena. Võimaliku vastuhaku aitab vältida olukorraga sobiva jõu väljendamise viisi kasutamine (gaasipihusti,

kumminuia, teenistusrelva käeshoidmine) ning konkreetsete käskluste andmine.

Üksikutel juhtudel ei teatata isikule kinnipidamise tegelikku põhjust, vaid kasutatakse olukorraga sobivat ettekäänet: avaliku korra rikkumine, konkreetse inimese süüdistus asjade varguses vms. Ettekääne peab olema usutav ega tohi viidata kinnipidamise

tegelikele põhjustele. Kinnipeetu tuleb kohe alutada turvakontrollile, üle vaadatakse ka tal kaasas olevad esemed. Kõik, mida kinnipeetu võib kasutada vastupanu osutamiseks, kallaletungiks või põgenemiseks, tuleb ära võtta.

Kinnipidamise ajal ärge laske end eksitusse viia kinnipeetu süütuna näivast käitumisest ega näilisest vabatahtlikust allumisest. Ka kõige tavalisemad soovid võivad tähendada kallaletungiks valmistumist. Samal ajal tuleb vältida ebakohaste soovide täitmisest järsult keeldumist, et ära hoida võimalikku vastuhakku.

Kui kinnipeetav on varjunud hoonesse (kelder, põõning, mitteiluruum, pooleliolev ehitus, vareded jne), eeldab kinnipidamine põhjalikku ettevalmistust ja organiseerimist. Välja peab selgitama varjumiskoha ruumide planeeringu, sisse- ja väljapääsud, tähelepanematu lähenemise või-

Viis küsimust, millele on vaja vastust enne operatsiooni algust

1. Kes on kinnipeetav?
2. Millised on võimalikud ohud tema vabadusse jätmise korral?
3. Kas kinnipidamise ajal võib oodata vastupanu kinnipeetava, ta kaaslaste või talle kaasatundjate poolt?
4. Kui suur on relvastatud kallaletungi või vastupanu tõenäosus?
5. Millised on tingimused relvade ja erivahendite kasutamiseks, kui nende järele tekib vajadus?

nimel valmis ründama

Kümme võtit isiku kinnipidamiseks

1. Kinnipidamisoperatsioonist osavõtjate ülesanded tuleb varem täpselt kindlaks määrata.
2. Igaks juhuks peab olema välja töötatud mitu tegutsemisvarianti.
3. Kinnipidamise ajal tuleb täita kõiki seadusi.
4. Operatsiooni ebaõnnestumise kahtluse korral tuleks see võimaluse korral edasi lükata.
5. Kinnipidamiseks ei sobi rahvarohke koht, läbikäidavad hoovid ega ühissõidukid.
6. Kinnipidamine peab tulema kinnipeetavale ootamatult.
7. Võimalikku vastuhakku aitavad vältida näiteks nähtaval olev kumminui või teenistuserelv ning konkreetsed käsklused.
8. Kinnipeetult tuleb ära võtta kõik esemed, mida ta võib kasutada vastuhaku osutamiseks.
9. Enne kurjategija varjumiskohta minemist tuleb välja selgitada hoone ruumide täpne planeering.
10. Varjumiskohta sisenetakse alles pärast seda, kui kõik on asunud oma kohtadele.

Kinnipidamisel peab iga politseinik teadma täpselt oma ülesannet.

Foto: Küllike Rooväli

malused ning kinnipeetava tõenäolise asukohta.

Kinnipidajate ülesanded tuleb täpselt kindlaks määrata, nähes ette, kes valvab sissepääse, kes kontrollib, mis ruume ja millises järjekorras, kuidas tegutseda kinnipeetava avastamise korral, kuidas teda kinni pidada ning missuguseid ettevaatusabinõusid seejuures rakendada. Välja peab töötama mitu tegutsemisvarianti.

Varjunud isik peetakse võimaluse korral kinni hilja öösel või hommikul vara. Varjumiskohale peab lähenema käratult ja ilma liigse sebumiseta, omavahel juttu ajada ega suitsetada ei tohi. Tegutsema asutakse pärast kokkulepituid märguannet. Kategoriliselt on keelatud omavoliline, ilma sellekohase korralduseta tegutsemine. Käsklused tuleb anda vaikselt või kindlaksmääratud leppemärkide abil. Varjumiskohta võib siseneda alles pärast seda, kui kõik kinnipidajad on asu-

nud oma kohtadele. Mingil juhul ei tohi siseneda grupis ühe sissepääsu kaudu. Sisenemise kord tuleb varem kindlaks määrata.

Kui varjumiskohta märkamatuult siseneda ei saa, võib ühe variandina kõne alla tulla teatamine, et tegemist on politseiga, ning nõuda varjunu väljatulemist – seda aga ainult juhul, kui on tõenäoline, et ta säärast ettepanekut järgib. Kui on ilmne, et varjunud isik vabatahtlikult ei välju, on taktikaliselt õigem kasutada üllatusmomenti.

Kui näiteks oma elukohas kinnipeetu avaldab soovi võtta kaasa riietusesemeid või asju, tuleb politseil soovitud esemed välja otsida ja enne üleandmist läbi vaadata, et vältida koos nendega relvade või muude ohtlike esemete sattumist kinnipeetu kätte. Tähelepanelikult tuleb jälgida, et isik midagi ei peidaks või et talle salaja midagi üle ei antaks.

Ka üksainus tööõnnetus

Igal aastal juhtub teenistuses keskmiselt 50 tööõnnetust, mille tagajärjel saavad tervisekahjustusi ja viibivad haiguslehel politseiametnikud. Millised on tagatised, et kaitsta ja taastada õnnetusse sattunud politseiniku tervist?

Juta Endoja

Politseiameti
teenistusosakonna
personalitalituse
töökeskonna
peaspetsialist

Politseiametnik jälitas põgenevat õigusrikkujat ja otsustas talle tagant jalgadesse hüpata. Põgeneja kukkus pikali, politseiametnik põrkas aga parema põlvega vastu mahavalatud kivistunud betooni ja sai raske kehavigastuse.

Õigusrikkuja osutas kinnipidamise ajal vastupanu. Rüseluses haaras mees naispolitseiametnikul kõrist ja vasakust käsivarrest kinni, mille tagajärjel naispolitseiametnik sai kergemaid vigastusi – marrastusi, kriimustusi, verevalumeid.

Politseioperatsiooni ajal "Kõik puhuvad" sõitis politseiametnikule otsa sõiduauto, mille joores juht püüdis põgeneda ja puhumist vältida. Politseiametnik sai mõlema sääre ja peapõrutuse.

Koostöös Põhja Politseiprefektuuri töökeskonna peaspetsialisti Kristel Paimlaga valmis Politseiametis "Aastatel 2001–2003 politseiametnikuga juhtunud tööõnnetuste analüüs". Analüüsi kohaselt saab tööõnnetused politseis jagada viide suuremasse rühma.

1. Õigusrikkujate rüüanded. Kokku rünnati politseiametnikke 68 korral, neist 52 korda Tallinnas. Enamik neist olid joores isikute rünnakud ning toimusid isiku kinnipidamise, käeraudade paneku ning konvoeerimise ajal.

2. Traumad operatiivse tegutsemise ajal – kokku 27 juhtumit, millest 7 juhtus Tallinnas. Siia kuuluvad situatsioonist tulenevad tegutsemised, kus politseiametnik on oma tervisega riskides asunud tegutsema, lähtudes olukorra operatiivsusest (nt kukkumised põgeneva õigusrikkuja kinnipidamise ajal, tulekahju korral tegutsemine).

3. Liikluustraumad – kokku 28 juhtumit. Tegu on kõige sagedasema raskeid tervisekahjustusi tekitanud õnnetusjuhtumi liigiga. Kaks juhtu lõppesid politseiametniku hukuga.

4. Vigastused treeningu ajal. Erialase ettevalmistuse ja sporditegevuse vältel saadud vigastusi ja traumasid oli kolme aasta jooksul kokku 20.

5. Torkevigastused narkomaani läbiotsimise ajal. Politseinikud on süstlatorkeid saanud kuuel korral, neist viis Tallinnas. Tänu Põhja Politseiprefektuuris ja teistes prefektuurides hoogsalt käivitunud ohutuid võtteid käsitlevate õppepäevade korraldamisele ning operatiivsele koostööle nakkusarstidega ei ole ükski juhtum

on liiast

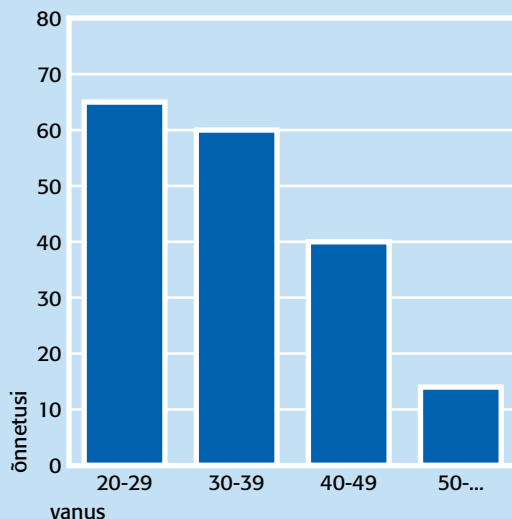
Politseiametnik Janno Hütt vigastas end põlevast majast inimest päästes

Lugu, mille puhul politseiametnikele on politseiteenistuse seaduse alusel ühe kuupalga ulatuses toetust makstud, juhtus kaks aastat tagasi Tallinnas. Tallinna Politseiprefektuuri kiirreageerimistalituse politseinoo-reminspektorid Janno Hütt (21) ja Miko Oja olid autopatrullis. Äkki märkasid politseinikud, et Tallinnas Tööstuse tänaval asuva maja koridorist, katuselt ja osast akendest paiskusid välja tuleleegid. Aega kaotamata asusid politseiametnikud majas olevaid inimesi evakueerima.

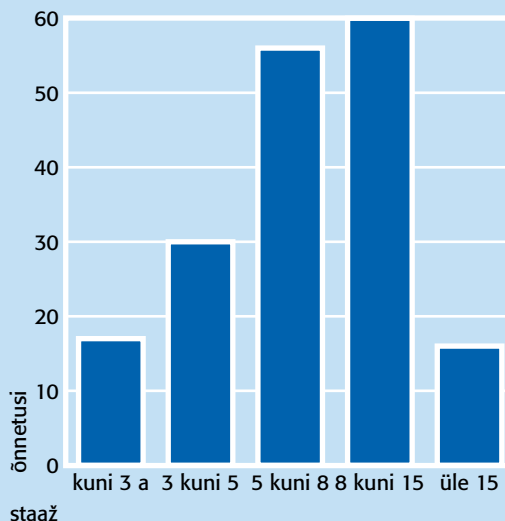
Trepikoda oli juba suurtes leekides ja ukse kaudu kedagi majast enam välja ei saanud tuua. Oja manööverdas patrullauto Fiat Dukato maja akende alla kõnniteele ja purustas esimese korruse aknad. Hütt üritas patrullauto katuselt ronida trepikoja varikatuse kaudu teise korruse akendeni, et aidata põlevast majast välja vanem naine. Katus oli aga samblane ja niiske ilma tõttu libe, mille tõttu Hütt libastas ning kukkus maja ja patrullauto vahele maha, kus olid klaasikillud. Samal ajal õnnestus tema kolleegil naine põlevast majast siiski välja aidata. Kuigi Hütt oli kukkudes vigastanud oma käe nimetissõrme kõõlust ja närve, istus ta patrullautosse ja juhtis auto maja äärt pidi rahulikult ohtlikust kohast eemale, päästetud vanainimene ja kolleeg Oja auto katusel. Tuletõrje ja kiirabi saabudes olid politseinikud suutnud majast päästa kõik inimesed. Hütt toimetati Ida-Tallinna Keskhaiglasse. Täna on ta tagasi tööpostil.

Kõige rohkem tööõnnetusi juhtub 20–29aastaste politseiametnikega; ohustatuimad politseiametnikud on need, kel töökoemusi 5–8 aastat. Eelmärgitud andmete alusel on võimalik põhjalikumalt uurida politseiametniku elule ohtlikemaks peetava tööruutiini seoseid ning samas plaanida ka turvataktikaalase täienduskoolituse vajadusi ja sihtrühmi.

Tööõnnetused kogu politseis ajavahemikul 2001–2003 töötajate vanuse järgi

Tööõnnetused kogu politseis ajavahemikul 2001–2003 tööstaži järgi

õnneks politseinike jaoks lõppenud HI-viirusesse või hepatiiti nakatumisega. Sääraste juhtumitega seotud ravikulud on seni olnud kokku ligi 30 000 krooni. Kulutustele lisandub ligi 60% isikkoosseisu vaktsiinimine B-hepatiidi vastu. Sel aastal alustatakse politseikadettide vaktsiinimist.

Analüüsi põhjal selgub, et pideva turvataktika- ja enesekaitsekoolituse ning lasketreeningu mõju ja nüüdisaegsete isikukaitsevahendite olemasolu on taganud selle, et kolme viimase aasta tööõnnetuste hulgas ei ole ühtegi juhtumit, kus õigusrikkuja oleks politseiametnikule tekitanud vigastusi noa- või tulirelvaga.

Politseipoolsed tagatised

Politseiametniku teenistus on seotud suure ohu ja riskiga, mille kompenseerimiseks on seadusandja näinud ette hulga soodustusi, sealhulgas politseiteenistuse seaduse paragrahvis 21 fikseeritud toetused. Nimetatud paragrahvi lõike 4 alusel makstakse politseiametnikule, kellele teenistuskohustuste täitmisel või seoses teenistusega tekitati terviserikkega kehavigastus, millega ei kaasnud püsivat töövõimetust (invaliidsust), ühekordset toetust ühe kuupalga ulatuses.

Siiski ei maksta toetust mitte kõigi trauma juhtumite korral, vaid ainult juhtudel, mis on tekkinud suure ohu ja riskiga seotud teenistuskohustuste täitmisel ehk operatiivvolukorras või seoses selliste teenistuskohustustega tekitatud kehavigastuste puhul.

Näiteks on õigusrikkuja tekitanud kehavigastuse õigusrikkumise tõkestamise, jälitamise või kinnipidamise ajal, kuritegeliku ründega kättemaksu korral seoses teenistuskohustuste täitmisega või eesmärgiga takistada teenistuskohustuste täitmist tulevikus.

Peale selle hüvitatakse teenistusülesannete täitmisel saadud trauma või haigusega seotud

ravi- ja ravimikulud. Kolme aasta kohta on politseiametnikele makstud hüvitiste kogusumma 140 000 krooni aastas, millele lisanduvad ravi- ja ravimikulud 50 000 krooni.

Politsei ohutuskultuur

Analüüsides erinevaid tegevusi ohutuse, tervishoiu ning ohutusalase ettevalmistuse valdkonnas politseiorganisatsioonis viimase kahe aasta vältel, on hea meel tõdeda, et politsei ohutuskultuur on heal tasemel ning oleme teel, et jätkata ja arendada õiget, töötajate tervist edendavat ja kõrget ohutuskultuuri väärtustavat personalipoliitikat.

Lisaks turvataktikaõppe ning sporditegevuse pikale ajaloole, kiiduväärt traditsioonidele ja tulemustele politseis võib möödunud aasta edusammudeks ohutuse ja tervishoiu valdkonnas pidada ka politseinike töötervishoiu-uuringute tegemist, vaktsiinimist, selgete protseduuride rakendamist tööõnnetuste registreerimisel ja uurimisel, koolitusi tervise valdkonnas (HIV, hepatiit) ning politseiasutuste juhtkonna ja personalitöötajate aktiivset osalemist ohutusküsimuste lahendamises.

Kõnesoleva aasta suund on arendada juhtkonna ja töötajate koostööd, et edendada töötajate aktiivset kaasamist tervishoiu- ja ohutusalasse töösse. Selleks valitakse töötajate esindajatest töökeskkonnavolinikud ohutuse ja tervise valdkonnas ning luuakse ohutuskomisjonid (töökeskkonna nõukogud).

Teiselt poolt tuleks ohutusküsimuste lahendamise politseiprefektuurides rohkem kaasata ka politseitaktika õppejõude ning motiveerida turvataktika instruktoreid täienduskoolitusi korraldama. Tarvis on jõuda tasemele kus iga organisatsiooni liige tunneb vastutust turvalisuse eest ja järgib iga päev ohutusnõudeid.

Mälestame

Aastail 1991–2002 hukkus teenistusülesannete täitmisel 18 politseiametnikku: kordnikud Üllar Meoma, Uudo Jantsu, Aleksandr Jefremov ja Arvo Strandberg, politseinooremispektorid Karmo Tiivel, Malev Uustal, Andrei Kopõtov, Oleg Filippov ja Maksim Karpov, politseispektorid Argo Kivi, Marek Lemming ja Vaito Jaks, politseivanemispektorid Aleksandr Krivorutsenko, Jaanus Mägi ja Alar Kupp, politseijuh-tivinspektor Sergei Pärna, abikomissar Rein Tutenpal ning komissar Mart Laan. Kümnel juhul andis politseinik elu kurjategijate kinnipidamisel ja kuuel korral seoses liiklusavarii või relvadega. Ainult aastad 2000 ja 2003 on möödunud politseiperele traagiliste sündmusteta.

Otsasõit politseimootorrattale Audru-Tõstamaa teel 6. juulil 2003. aastal. Foto: Pärnu Postimees

Liiklusetalonide vääratusi põhjustab tihtipeale hooletus

Igal aastal satub ligi tuhandest sinivalgest sõidukist liiklusa-variisse keskel läbi kakssada, kolmandikus neist on süüdi politseinik ja põhjuseks hooletu sõidustiil.

Jaak Kalda

Julgestuspolitsei korrakaitseosakonna analüüsi- ja järelevalvetalituse politseijuhtivinspektor

Politseisõidukite liiklusõnnetustena registreeritakse kõik juhtumid, millega kaasneb materiaalne kahju ka väga väikeses ulatuses, rääkimata tõsisematest tagajärgedest. Arvesse läheb iga plekimõlkimine parklas, iga posti riivamine või sõitmine vastu kõnnitee äärekivi.

Selgelt domineerivad politseisõidukitega juhtunud õnnetuste puhul järgmised põhjused:

- 1) ei andnud teed teisele, sõidueesõigusega sõidukile;
- 2) teelt väljasõit;
- 3) teisele sõidukile tagant otsasõit;
- 4) tagurdas otsa teisele sõidukile, postile vm takistusele;
- 5) muud (lõikas kurvi, külvahe jm).

Politseisõidukiga juhtunud liiklusõnnetuste arv (sealhulgas süülised, kus liiklusõnnetuse

põhjustas politseisõiduki juhi süüline käitumine) on alates 2001. aastast hakanud mõningal määral vähenema. Selgelt positiivne on aga asjaolu, et kahel viimasel aastal ei ole avastatud politseisõiduki roolist ühtki joobes juhti. Üksikutel juhtudel (üks-kaks korda aastas) on politseiametnike tabatud joobnuna isikliku sõiduki juhtimiselt.

2003. aastal ei hukkunud politseiautodega juhtunud õnnetustes keegi ning tõsisemaid kehavigastusi tekitati ainult ühel juhul – 3. oktoobril Märjamaal, kus joobes jalgrattur sõitis vastu politseisõidukit. Aastail 2000–2003 hukkus aga politseisõiduki juhi süülise käitumise tagajärjel vähemalt kolm inimest. “Vähemalt” seepärast, et ei saa nõustuda kõigi menetlustulemustega, eelkõige paljudele teadaoleva liiklusõnnetusega 2000. aasta 8. aprillil, mil Jevgeni Brjakini juhitud alarmsõidul olev politseisõiduk sõitis otsa ülekäiguraja läheduses teed ületavale jalakäijale, nii et viimane suri sündmuskohal.

Üksnes kaks liiklusõnnetust on toimunud po-

Politseisõidukiga juhtunud liiklusõnnetus Tallinnas 13. märtsil 1998. aastal.

Autor: Rein Einiste

litseimootorrattastega. Ühel juhul kukkus mootorratas tugevast vihmasajust märjal teel külili ning tõsisemaid tagajärgi ei olnud. Teisel juhul sõitis Pärnumaal joores sõiduautojuht otsa jalgrattureid julgestanud politseimootorrattale. Kokkupõrke tagajärjel vajab suuremat remonti mootorratas ja arstiabi politseiametnik Alar Kohv.

Vähennemistendentsi on märgata juhtudel, kui on tegemist teeandmise kohustusega ja teelt väljasõitudega, mille põhjuseks on tavaliselt ebaõige kiiruse valik. Küll on aga suurenenud nende õnnetuste osakaal, mis on tingitud eelkõige hooletusest või tähelepanematuses, s.o tagant teisele sõidukile otsasõitide arv ja tagurdamisel tekkinud kokkupõrked teise sõiduki vm takistusega (2001. a umbes 34% ja 2002. a ligikaudu 46% üldarvust). Otseselt väsimusseisundiga seotud liiklusõnnetusi (juht jäi roolis magama) on alates aastast 2000 teada neli.

Täiesti eraldi tuleb käsitleda õnnetusi, mis juhtuvad alarmsõidul, mil kiirused on lubatud märksa suuremad ning seetõttu ka õnnetus kergem tulema. Liiklusseaduse järgi võib alarmsõiduki juht, kelle sõidukil on sinine vilkur koos erilise helisignaali või helisignaali sisse lülitatud, ametiülesandeid täites eirata suurimat lubatud sõidukiirust, kuid samas peab ta tagama ohutu liikluse.

Alarmsõidul juhtunud liiklusõnnetuste põhjusi vaagides selgub, et üldjuhul on eiratud liikluse

ohutuse tagamise nõuet, st pole valitud liiklusesituatsioonile sobivat kiirust; pole veendunud selles, kas teise, sõidueesõigusega sõiduki juht on alarmsõidukit märganud ning kas tal on tehniliselt võimalik alarmsõidukile teed anda või peatuda.

Vastuolu menetlemisel

Liiklusõnnetusest teatamise korra järgi ei registreeri politsei neid liiklusõnnetusi, milles osalenud juhid või kahjusaajad on juhtumi põhjusi hinnates vastutuse küsimuses ühel meelel ning kahju on ainult varaline. Säärastel puhkudel kontrollib politseinik üldjuhul juhtide joovert, juhtimisõiguse olemasolu, teeb sündmuskohast ja liiklusvahenditest fotod ning lahkub sündmuspäigalt.

Kui aga liiklusõnnetusse on sattunud politseisõiduk, peab viimase juht viivitamata teatama liiklusõnnetusest sündmuskohajärgse politseiosakonna või -jaoskonna korrapidajale ning esimesel võimalusel oma vahetule ülemale. Politseiasutus registreerib ja vormistab liiklusõnnetuse, selgitab selle asjaolud ning menetleb liiklusõnnetust ettenähtud korras. Sestap on politseisõiduki osalusel toimunud liiklusõnnetuse mõlemad pooled pandud olukorda, milles nende õigusi on oluliselt kitsendatud.

Juhi süü õnnetuses ei pruugi mingilgi määral erineda liiklusõnnetusest, mille osalusel on tavaliklejad ning mille puhul said liiklusvahendite juhid ise valida, kas soovivad väärteomenetlust või mitte. Politseil tuleb tema tegevust menetleda kui väärtegu ja seoses sellega kaasnevad ka võimalikud sanktsioonid.

Olukorda, kus politseisõidukitega nende juhtide süül liiklusõnnetusi üldse ei juhtu, on ilmselt võimatu saavutada. Inimlikke eksimusi tingivad tegutsemine pinge- ja väsimusseisundis ning halvad liiklusolud; isiku praktilised oskused ja subjektiivsed omadused siiski jäävad. Ometi peab iga politseinik püüdlema selle poole, et tema käitumine sõidukijuhina oleks eeskujuks kõigile liiklejatele.

Lühiülevaade viimaste aastate liiklusõnnetustest, milles osales politseisõiduk

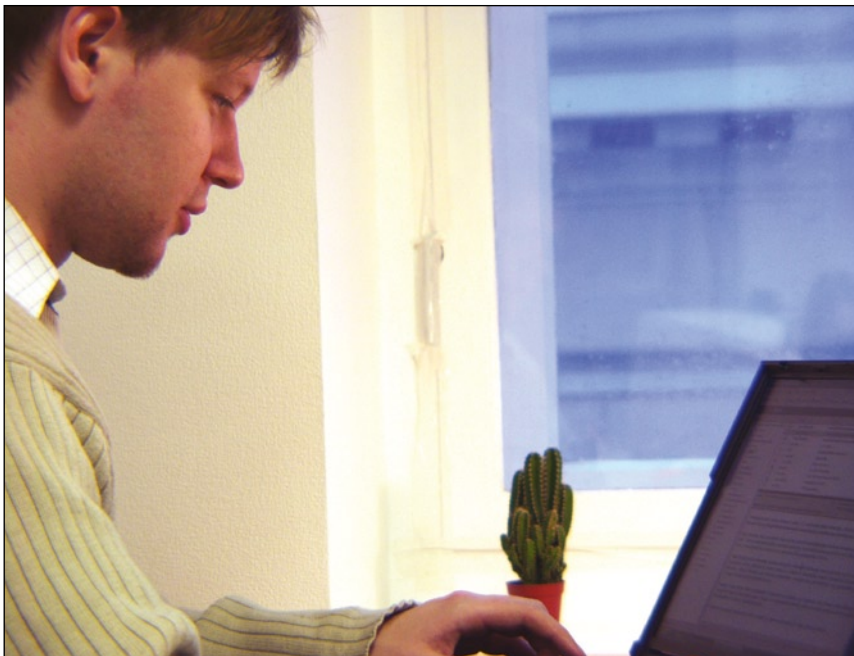
Liiklusõnnetusi	2000	2001	2002	2003
Kokku	191	210	190	132
1. Neist süülisi	77	80	68	45
2. Joores juht	8	8	0	0
3. Inimvigastatutega	12	14	9	5
Neist süülisi	6	9	4	0
Hukkus	1	1	1	0

Robert Kõrvits oma tööst

Tulin politseisse tööle kaks aastat tagasi, mil minust sai toonase pressibüroo pressiesindaja. Varasem töökogemus oli TV 3s ja reklaamibüroos, st alustasin peaaegu nullist. Tagantjärele mõeldes oli siiski kasu pedagoogikaülikoolis omandatud reklaami- ja meediateadmistest.

Esmaseks väikeseks tagasilöögiks oli ehk see, et tahe ennast tõestada oli väga suur. Kuid see ei ole töö tehases, et võtad lindi pealt sproti ja paned karpi. Selgeks tuli teha endale kogu organisatsiooni süsteem ja politseitöös vajalikud seadused. Samas on minu töös oluline tunda hästi ajakirjanikke. Vastastikune usaldus ja kontaktid tekivad aga alles mõne aja möödudes.

Politsei pressiesindaja töö on piisavalt ergastav ja teistsugune, et mitte lasta tekkida igapäevarutiinil. Kõige köitvam selle töö juures on see, et mul on võimalus oma töö tulemust näha juba õhtustes uudistes või siis järgmise päeva lehes. Seega saan kohe vastukaja sellele, mida ma päeval olen teinud ja kas olen seda hästi teinud.

Suur osa Robert Kõrvitsa päevast möödub arvuti taga igapäevast pressitööd tehases.

Politsei pressiesindajat varjutamas

Pühapäeva varahommikul kell 5 heliseb Tallinnas politsei pressiesindaja mobiiltelefon. Tunni pärast on ta juba Pärnus, et jagada infot salaviinakatastroofi kohta. Kulub terve nädal, enne kui ta tagasi koju jõuab. Milline näeb aga sellel ametikohal välja igapäevatöö?

Pille Pipar

Gustav Adolfi
Gümnaasiumi 11b klass

Et veidi selgust saada, otsustasin gümnaasiumiõpilastele korraldataval varjupäeval jälgi- da kõrvalt ehk varjutada Politseiameti pressiesindajat Robert Kõrvitsat. Et nii pressiesindaja töö kui ka politseivaldkond tunduvad mõlemad mulle huvitavad, siis oli see hea võimalus end veidi rohkem teemasse pühendada. Kuigi korraldajate tegemisi saab küll jälgida meedia kaudu, näeme ometi seda ametit vaid mõnest vaatevinklist ning sageli just negatiivse tagapõh- jaga, olgu selleks siis trahvimine, kinnipidamine või jälitamine.

Kui algklassides käisid korraldajad sageli koolides infot jagamas, õpetasid õigesti liikle- ma, rääkisid oma tööst ja lasteprogrammidest, siis keskkoolis on seda laadi ettekanded üsna haruldased.

Politseiameti hoonesse sisenedes tundus kogu ma- ja väga suur ja kõrge. Olin esimestel minutitel natu- ke isegi pabinas, kuid õn- neks juhutati mind kenasti

pressiesindajate tööruumi ning seal laabus kõik juba iseenesest. Üllatusin meeldivalt, leides eest noored inimesed, kes olid väga sõbralikud ja vastasid kõigile küsimustele. Kaasneb ju varju- päevaga alati oht, et on raske saada head kon- takti inimesega, kelle tööd on uurima tulnud. Minul läks aga niisiis kõik suurepäraselt ning hakkasin kohe hoolega jälgima tööd, mida olin tulnud varjutama.

Päev möödus kabinetis Robert Kõrvitsa ja tema töökaaslaste tegemisi jälgides. Kogusin palju uut infot ning lisaks pressiesindajate tegevusele nägin ka ajakirja toimetaja tööd. Pres- siesindaja tööst ei olnud mul enne selget ette- kujutust. Arvasin, et tema peamine ülesanne on sündmuskohtadel kaasas käia, kuid tegelik- kuses veedab pressiesindaja enamiku oma töö- ajast arvuti ja telefoni taga ajakirjanikele infot jagades. Avastasin üllatusega, et tegu on väga vastutusrikka ametiga.

Kokkuvõttes jäin varjupäevaga rahule: sain tuttavaks huvitavate inimestega ning mõistsin ühtlasi, mida tähendab olla pressiesindaja. Pärast Robert Kõrvitsa varjutamist läksin televisio- oni saatejuhi ja mõni päev hiljem ka müügi- juhi tegemisi jälgima ning võin öelda, et pressiesin- daja töö meeldis mulle kõige rohkem. Ilmselt tä- hendas palju ka meeldiv keskkond ja varasem huvi töö vastu, kuid kindlasti ei olnud need ain- sad põhjused. Ei taha küll suuri lootusi hellita- da, kuid arvan, et ka minust saab tulevikus sama laadi ametialal töötav inimene.

Mida tähendab varjutamine?

Eesti koolinoorte seas üha rohkem populaarsust võitev varjupäev toimub iga aasta 27. novembril. Selles õpilaste ja täiskasvanute koostööl põhinevas ettevõtmises valib noor enesele huvipakkuva eriala ning õpetaja otsib õpilasele samal erialal töötava inimese, kes on nõus programmis osalema. Varju- tamine kestab paarist-kolmest tunnist kuni täispika tööpäevani ja selle eesmärk on aidata noori nende karjäärivalikul.

Kui politseiniku iseloom

Milline politseinik oled sina? Jätkame eelmises Politseilehes alustatud politseinike isiksusetüüpide tutvustamist. Lisaks ka väikesed nõuanded juhtidele, kuidas erinevaid inimesi paremini tööle innustada.

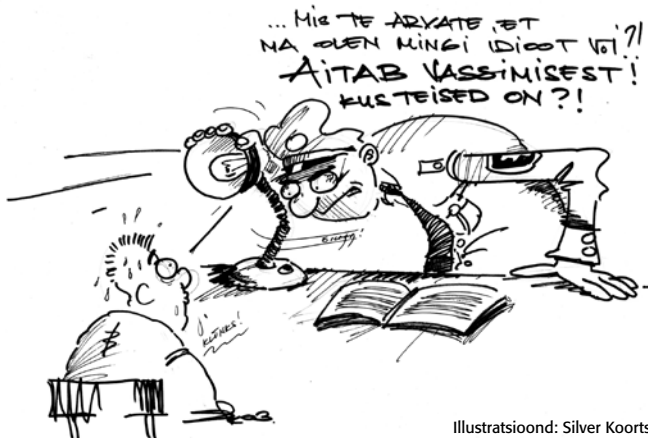
Paranoiline isiksus

Käitumise kirjeldus ja tööstiil

Paranoilised isikud on tavaliselt küllaltki läbinägelikud inimeste motiivide ja tegude suhtes, kuid neil on kõigi erinevate asjade jaoks ainult üks tõlgendus: inimesed on põhimõtteliselt alatud ja omakasupüüdlilikud olevused, kes teevad haiget kohe, kui neil selleks võimalus avaneb.

Nad kalduvad töötama kriminaalpolitseinike ja uurijate ametikohtadel, sealhulgas ka sisekontrolliga seotud kohtadel, kus nende talent ja entusiasm musti asju välja kaevata leiavad soodsa pinnase ning ka korraldusstruktuuri ergutust.

Pikapeale hakkavad kolleegid vastumeelseid paranoikutest töökaaslasi vältima, mistõttu viimaste kahtlused vandenõu ja intriigide suhtes süvenevad veelgi ning tagajärjeks võib olla isegi teiste töötajate streik.

Illustratsioonid: Silver Koorts

Juhtimisstrateegiad

Paranoilist isiksust juhtides tuleb talle antavad ülesanded hoida võimalikult loogilised ning otsekohesed. Temalt võite oodata nii enda kui teiste motiivide ja temale antud ülesannete eesmärkide küsimist ning olge valmis saama n-ö abistavat infot kaaskolleegide ebakompetentsuse või ametialaste kuritegude kohta.

Kui suudate paranoilisi töötajaid veenda selles, et kui nad teevad oma tööd korralikult, siis on neil võimalik ametiredelil tõusta, võivad neist saada teie kõige tegusamad töötajad – kes aga siiski otsivad alati mingit konksu.

Kõrvalehiilija

Käitumise kirjeldus ja tööstiil

Kuigi on üsna ebatõenäoline, et säärased inimesed valivad karjääri korraldajaks, võivad nad alguses olla meelitatud töö abistavast iseloomust ning nende eesmärk võib n-ö sõbralikku politseid mängides olla saavutada heatahtlikkust ja jumaldamist kodanikelt ning sõprussuhteid kolleegidelt.

Kõrvalehiilijatest politseinikud on eriti vastuvõtlikud läbipõlemisele ning depressioonile, kui nende heasoovlikele ja üllatele jõupingutustele ei järgne soovitud tänulikkust. Need töötajad on pigem lambukesed, võrreldes teiste, huntidest kolleegidega.

Juhtimisstrateegiad

Kui juhid saavad anda kõrvalehiilijatest töötajatele kindlaid ülesandeid ning võimaldavad neil tähelepanu keskpunktist kõrvale jääda, võivad nad olla usaldusväärsed ja lojaalsed töötajad. Kaaluge tema paigutamist arhiivi, raadiosidekeskuse, palgaarvestajaks, aparatuuri hooldajaks või koerte treenimise üksusse.

Pidage meeles, et ta kardab võimukaid inimesi. Seepärast ärge teda liiga palju kontrollige, pigem juhendage ja nõustage. Kõrvalehiilijatest politseinikud, kes ei suuda taluda õigustatud konstruktiivset kriitikat ega kohandada oma käitumist selle järgi, lahkuvad ise süsteemist varem või hiljem.

Kinnisideedega isiksus

Käitumise kirjeldus ja tööstiil

Kinnisideedega isiksus on pühendunud korrale, täiuslikkusele ning kontrollile. Et tema aju on täpselt häälestatud detailidele, kaldub ta hiilgama ametikohtadel, mis nõuavad täpsust, ning talle tunduvad eriti meeldivat ülesanded, mida teiste politseinike ajud ei võta.

Samas tekib neil intuiitviseid mõttevälgatusi üsna harva ja neil puudub näitlejale või nartsis-

muutub võimatuks II

sistile omane suhtlusoskus. Kinnisideedega politseinikud pole tingimata tagasihoidlikud, kuid nad nokitseksid pigem oma laua taga tööd teha, kui veedaksid aega puhkeruumis.

Nende puhul on tegemist klassikaliste, täpselt ettekirjutusi järgivate politseinikega ning seni, kuni nad tegelevad olukordadega, mis nõuavad ettekirjutuste täpselt järgimist, töötavad nad eeskujulikult. Probleemid kerkivad esile aga siis, kui on vaja spontaansust ja sotsiaalsust. Nad panevad ennast kirja igale laskeosavusvõistlusele, konfliktide lahendamise, uurimise või muule jätkukursusele, kuid ei oska kunagi täpselt neid oskusi rakendada politseinike korratus igapäevamaailmas.

Skisoidne isiksus

Käitumise kirjeldus ja tööstiil

Skisoidse isiksuse käitumismudelile on iseloomulik endassesulgunud eemaldumine suhtlusest ning tunnete väljenduse piiratus. Säärased inimesed ei vaja teisi ning on ülimalt õnnelikud, kui neid rahule jäetakse. Seega ei tõmba neid tavaliselt inimestega suhtlemist nõudev politseitöö sugugi, kuid teatavas keskkonnas võivad skisoidsed töötajad toimida kaunis hästi.

Nemad on jaoskonna veidikud, kes hoiavad alati omaette, ei tekita kunagi ühestki asjast probleemi, kuid samas ei loo ka siduvaid sõprussuhteid ühegi kolleegiga. Suhtes kodanikega on nad tavaliselt tagasihoidlikud, kuid võivad tundmatutes ning ohtlikes olukordades muutuda plahvatusohtlikuks.

Juhtimisstrateegiad

Selliseid politseinikke tahate kindlasti määrata tegelema oma eriprojektidega. Tegelikult valivad näitlejatest või nartsissistidest juhid endale assistentideks just kinnisideedega isiksusi, kuna viimased oskavad muuta oma ülemuste grandioossed plaanid praktilisteks, rakendatavateks lahendusteks. Kinnisideedega isiksustest partnerid võivad algul küll hästi toime tulla, sest nad mõlemad töötavad lausa palavikulise kiirusega, kuid nende vahel võib välja kujuneda konkurentsiolukord, kumb kahest suudab olla täiuslikum. Rahulikumad ja vabamad politseinikud leiavad enamasti, et kinnisideedega politseinikud ärritavad neid oma pideva tähenärimisega, ükskõik kui kasulik see siis ka üldises plaanis korrakaitsetöö kvaliteedi parandamisel ka poleks.

Juhtimisstrateegiad

Skisoidsetele isiksustele võivad hästi sobida eraldatud, madalatasemelised töökohad, mis pole eriti keerulised. Personalile mõeldud ruumides hoiduvad nad tavaliselt omaette, kuid enamasti on nad ka kõige usaldusväärsemad töötajad, kellel puuduvad takistused isiklikul tasandil oma töökohustuste täitmiseks. Nad saavad tööle õigel ajal, täidavad käsked, on nurisemata nõus kõigi muudatustega nende graafikutes, välja arvatud juhul, kui töö hakkab segama midagi olulist nende elus, nagu näiteks usurühma koosolekut või mõnda üksnes neile omast tava. Kuid ärge oodake, et teie skisoidne töötaja naerab teie naljade üle, tunneb teie muredele kaasa või allub tavapärasele piitsa-prääniku motivatsiooni ja distsipliini korrale. Andke neile teada, mida te neilt ootate, kuidas te soovite, et nad need ootused täidaksid, millal töö valmis peaks olema, ning seejärel jätke nad rahule.

Ajakiri Times

Selliste meestega saab

Just niimoodi iseloomustavad abipolitseinikke Pärtel Preinvaltsi (20) ja Henry Reitelmanni (21) paljud “päris” politseinikud. See on “pühapäevapolitseinikele” suureks tunnustuseks.

Heikki Kirotar
abipolitseinik

Pärtel ja Henry on head sõbrad ja käivad ka patrullides ning operatsioonidel peamiselt koos. Põhilised tööpiirkonnad on Tallinna Kristiine, Mustamäe ja Nõmme linnaosa, s.o lõunapolitseiosakond, ning nagu paljud teisedki abipolitseinikud on ka Pärtel ja Henry värvatud politseid abistama kaitseliitlaste seast. Mõlemad mehed said 2003. aasta politseipäeval Politseiameti peadirektori tänukirjad eriliste teenete eest Eesti politseile.

Eelmise aasta jooksul tegid nad põhitöö kõrvalt ja palgata ühtekokku ligi 1200 patrulltundi. See on niisama palju kui täiskohaga politseiametniku seitsme kuu tööaeg. Lõunapolitseis on palju naispolitseinikke, näiteks noorsoopolitsei kahe-teistkümnest inspektorist on kaheksa naised, sestap on karmide nägudega abipolitseinikud oodatud abilised, meeste efektnel välimus aitab noorsoopolitsei naiskonna sõnumit noortele korrikkujatele veenvamaks muuta.

Mitmekülgsed mehed

Pärtel sai abipolitseiniku õigused 2001. aastal, samal aastal liitus ta ka Kaitseliidu Tallinna Malevaga. Täna on ta lihtsast malevlasest tõusnud rühmavanemaks. Tema rühma on koondatud Kaitseliidu Kalevi malevkonna abipolitseinikud. “Enne abipolitseinikuks saamist olin Harjumaal keskkonnakaitse abiinspektor, kes on sisuliselt abipolitseinik keskkonnakaitse alal,” räägib ta. Põhiliselt otsiti salakütte.

Kui mehe nägu lugejatele tuttav on, siis pole selles midagi imestada. Pärtel on koos oma bändiga Sequence esinenud edukalt saates “Seitse vaprat” ja Eurovisioni lauluvõistluse peaproovil esitasid nad lauluvõistluse võitjaid. Muusikat õppinud ta küll pole, sellest hoolimata on tal loomulik anne, mängib vabalt klaveril ja laulab. Põhitööna on mees migratsiooni ameti väljasaatmiskeskuse vanemspetsialist.

Kooliharidus ei ole tal mitte kuidagi politsei või korrakaitsega seotud, Pärtel õpib Tallinna Pedagoogilises Seminaris teisel kursusel sotsiaaltöö erialal. Politsei on teda ka varem hea töö eest premeerinud, mees on varem saanud ühe lõunaosakonna ja kaks Tallinna prefektuuri tänukirja.

Henry liitus Kaitseliiduga 1998. aastal ja abipolitseinikuks sai koos paljude teiste kaitseliitlastega paar aastat hiljem. Sellest ajast peale on ta olnud aktiivne korrakaitsja. Lisaks Eestis saadud abipolitseiniku koolitusele on Henry läbinud politseifunktsiooni instruktoriga koolituse Taani Ko-

dukaitse Akadeemias. Tema on koolitanud ka kolm kursust kaitseliitlastest abipolitseinikke Kaitseliidu kooli politseifunktsiooni kursustel. Viimase täienduskoolitusena läbis Henry edukalt ASP nuiainstruktoriga koolituse. Kaitseliidus on ta abipolitseinikke koondava korrakaitserühma pealik. Ka Henryt on lõunapolitsei ja Mustamäe linnaosa korduvalt autastanud tänukirjade ja hinnaliste kingitustega, lisaks veel kolm lõunapolitsei ja kaks Tallinna prefektuuri tänukirja varasematelt aastatelt.

Põhitööna tegutseb mees Noarootsi valla korrakaitsespetsialistina. Keerulise nimetusega amet tähendab, et koostöös kohaliku Lääne prefektuuriga hoitakse avalikku korda Noarootsi vallas. Põhiliselt teevad selles piirkonnas peavalu

Julgelt lahingusse minna

Abipolitseinikud Pärtel Preinvalts (paremal) ja Henry Reitelmann abistavad politseid ennekõike soovist pealinna turvalisemaks muuta.

Politsei parem käsi

Abipolitseiniku staatus loodi pärast Kodukaitse laialisaatmist politseid abistama ja vabatahtlikega toetama. Eri prefektuurides on abipolitseinike arv ja põhilised tööülesanded erinevad. Mõnes prefektuuris kergendatakse konstaablite töökoormat ja tehakse koostööd Naabrivalvega, teises patrullitakse regulaarselt ja tasuta eest kohaliku omavalitsuse piirkonnas, kolmandas püütakse metsavargaid ja salakütte. Paljud abipolitseinikud on värvatud kaitsejõudude hulgest. See on täiesti loomulik, sest üks Kaitsejõudude rahuaja ülesandeid on abistada politseid ja päästetööstust. Kaitsejõudude vabatahtlike hulgas on ka palju politseiametnikke.

Foto Egert Kamenik

sissemurdumised suvemajadesse. Paljud kunagised talumajad on ümber ehitatud suvilateks ja aasta ringi seal elanikke pole. Siis ongi pikaajalistel võimalus võõra vara kallale minna. Läänemaal käivad abipolitseinikud autopatrullis kahe Suzuki Vitaraga, mille Pärnu politsei on Noarootsi vallale üle andnud. Üle aasta tegutsenud patrull on kohalikes tekitanud turvatunnet ja lugupidamist, sest ametivõimu esindajaid on sagedasti näha valla teedel liikumas. Kohalik konstaabel peab teenindama lisaks Noarootsile ka Oru ja Nõva valda ega jõua kõikjal kogu aeg silma peal hoida. Lisaks sellele teeb Henry tööd TV 3 populaarse saate "Miljonimäng" ettevalmistamisel.

Nii Pärteli ja Henry kui ka kõigi teiste Tallinna

kaitsejõududest koolitatud abipolitseinike riidevarustuse, sinised kombinesoonid ja vormimütsid kinkis neile Tallinna Linnavalitsus, linna rahaga osteti abipolitseinikele ka korralikud kuulivestid ja erivarustus. Nii näevad mehed patrulliski asjalikud ja veenvad välja. Abipolitseinikul on patrullis põhimõtteliselt samad ohud kui politseiametnikul, sestap peab kaitse olema piisav. Et mehed tavaliselt palka ei saa, aitab korralik varustus ka paremini tööle motiveerida.

Abipolitseinikena on mehed osalenud sadades patrullides ja kümnetel politseioperatsioonidel Eesti eri piirkondades. Mitu korda on käidud tantsupidu VIBE julgustamas, et ülepingutanud või ilmsete joobetunnustega pidulised turvaliselt

Me ei ole nii rikkad, et näha vaid tagajärgesid

Kuritegevuse tagajärgedega tegelemine maksab miljooneid. Miljoneid, mida võiks ja peaks kasutama kuritegude ära hoidmiseks. Tõhus preventiivtöö eeldab aga kohaliku konstaabli ja tema kogukonna head omavahe- list ja usaldusel põhinevat koostööd.

Udo Rehkal

Julgestuspolitsei korrakaitseosakonna süüteoennetuse talituse ülemkomissar

Kogukonnakeskse politseitöö mudelit on vahelduva eduga juurutatud peaaegu kõigis Euroopa politseiorganisatsioonides. Ingliskeelne mõiste *community policing* sisaldab kaht tähendust: kogukonda ja kommunikatsiooni. Seega tähendab *community policing* politsei ja kogukonna tihedat koostööd, kus keskne roll on omavahe- lisel suhtlusel.

Oma töös oleme kogukonnakeskse politseitöö korraldamise kohta saanud märkimisväärsed teadmisi väga paljudelt Euroopa politseiorga- nisatsioonidelt (Soome, Rootsi, Taani, Norra, Saksamaa, Suurbritannia, Holland). Nimetatud teemal on korraldatud mitmeid koolitusi ning kokkuvõttes ei ole meie piirkondliku politseitöö areng teiste Euroopa riikidega võrreldes sugugi halb. Probleemiks on aga see, et soovime kogu riigis kiiresti juurutada kogukonnakeskse poli- seitöö mudelit, arves- tamata siinjuures asja- olu, et seda peab kogu- kond ka ise tahtma ja selliseks arenguks val- mis olema. Partnerluse ja koostöö aluseks on vastastikune usaldus, see nõuab aga meilt suuremat avatust, koostöövalmidust ja kindlasti ka visadust.

Tõhusaks preventi- siooniks on vaja poli- tseipoolset kiiret ja professionaalset tee- nendamist. Iga toimiv kogukonnakeskne poli- tseitöö algab usaldus- suhetest, mille esime- ne tingimus on, et vas- tuvõtukohtades olevad konstaablid peaksid kinni vastuvõtuaega- dest. See, kas konstaab-

bel on lubatud ajal kohal ning leiab oma igapä- evaste tööülesannete ja probleemide kõrvalt aega piirkonnas vallaametnike, ettevõtjate ja koolidirektoriga või näiteks maakaupluse juures inimestega vestelda, kujundab otseselt omavali- tusjuhtide ja kogukonnaliidrite arvamust.

Inimeste arvamusi turvalisusest või ebatur- valisusest mõjutab kohalik (elu- ja töökoha) kuritegevuse tase, st kas inimesed tunnevad kuritegevuse pärast piirkonnas hirmu või on olukord talutav. Seepärast on kõige olulisem hoida süütegusid ära just kohalikul tasandil. Piirkonnakonstaabli esimene ülesanne on püü- da ohjeldada kuritegevust soodustavaid tegureid (alkoholi kuritarvitamine, perevägivald, kool ja noorte õiguskasvatus, lohakuse või ükskõiksu- se probleem, kuriteoohvriks langemise hirm jne) piirkonnas.

Millest alustada?

Väga tähtis on leida ka uusi koostööpartnereid ja luua nendega (nt uue naabrivalvesektoriga) usalduslikud partnerlussuhted. Üks kogukonna- keskse politseitöö olulisemaid tegevusi on kogu- konna pidev teavitamine piirkonnas valitsevast olukorrast, vajaduse korral kogukonna nõusta- mine ja õpetamine. Samas ei tohiks kogukonnaga suhtlemine piirduda üksnes politseiasjade ajami- se ja ratastel viibimisega. Inimesed vajavad nei- le lähemal olevat ja humaansemat politseid, kes lahendaks nende tõstatatud probleeme.

Uute prefektuuride moodustamise tõttu tuleb alustada konstaablipunktide ja -jaoskondade võr- gustiku loomisest. Konstaablipunktid ja -jaoskon- nad peaksid paiknema omavalitsusasutuste läheduses, asula või elamurajooni keskuses, kus inimesed on tavapäraselt harjunud käima. Samas tuleks vältida liigset killustatust, mis väheste jõu- dude korral takistab edukat töötamist.

Kriminaalpreventiivtöö osatähtsuse suuren- damiseks on oluline moodustada kohaliku oma- valitsuse vastav tööühik või komisjon, kes tege- leks piirkonnas kuritegevuse probleemidega

Kriminaalpreventsioonist

Esmalt hakati Euroopas ja Kanadas kri- minaalpreventsioonist rääkima möödunud sajandi kuuekümnendail-seitsmekümnen- dail aastail. Kriminaalpreventsiooni pro- pageeriti kui uut võimalust kuritegevuse toimepanemise soodustegurite kitsenda- miseks ning politsei ja elanike koostöösi- demete loomiseks. Nii anti ühe kuritege- vust vähendava meetmena kogukonnale erinevaid korrakaitsefunktsioone (naab- rusvalve, ümbruskonna pidev jälgimine, elanike patrullid jne). Kõik need abinõud on küll ühes või teises piirkonnas kuri- tegevust vähendanud, kuid samas ei ole nende meetmetega üldist olulist kuritege- vuse vähendamist suudetud siiski tagada. Tänapäev on kõigile selgeks saanud, et pe- aaegu võimatu on teha preventiivtööd ilma õiguskaitseasutuste, st politsei abita, ning vastupidi – õiguskaitseasutused ei suuda üksinda kuritegevust kontrolli all hoida.

ning püüaks neile võimalikke lahendusi leida. Siin peavad koostööpartnerid oluliseks piirkonkonna- ja alimate aktiivsust, st konstaabel peaks olema üks preventiivtöö eestvedajaid ja juhte.

Vaja on prefektuuri toetust

Konstaabli eduka töö alus on nii suutlikkus hoida kogukonnaga häid töösuhteid ja koguda seeläbi võimalikult palju infot piirkonnas toimuva kohta kui ka oskus saadud teavet analüüsida ning sellest lähtuvalt kavandatud meetmeid rakendada. Samas peab aga tõdema, et kõike seda on ühelt konstaablilt väga kiire elutempo juures liiga palju soovida. Siin peaks politseiprefektuur konstaablit toetama ning aitama tal küsitlusi korraldada ja analüüsi koostada ning nõustama, mis meetmeid võtta.

Küsite, milleks veel mingite andmete kogumi-

ne, kui meil on politseistatistika. Vastus on lihtne. Politsei kogutav statistika on küll väga vajalik, kuid preventiivtööks on vaja siiski täpsemat ja tõepärasemat infot. Nagu teame, ei teata inimesed politseile kõigist vahejuhtumitest ega süütegudest. Samas tuleb arvestada ka asjaolu, et osa väljakutseid (peretülid, omavahelised nägelmised või tsiviilkorras lahendatavad küsimused) lahendatakse kohe sündmuskohal ning politseistatistikasse need ei jõuagi. Sageli on just need probleemid kuriteo või väärteo toimepanemise esmasteks põhjustajateks.

Kogemused on näidanud, et edu on võimalik saavutada üksnes siis, kui riigis on terviklik preventiivmeetmete süsteem, mille tagab erinevate ministriumide, ametkondade, omavalituste, kolmanda sektori ja kogukonna (aktiivsete inimeste) koostöö.

Taskuvaraste eest hoiatavad sildid Tallinna vanalinnas aitavad tõsta kodanike ohuteadlikkust.

Foto: Udo Rehkalt

Sarnane probleem arutlusel kogu maailmas

2001. aastal korraldas FBI Rahvuslik Akadeemia värbamisalase sümposiumi (FBI Law Enforcement Bulletin, Nov2001, Vol. 70 Issue 11, p13, 5p), kuhu kutsuti lisaks Ameerika eri osariikide politsei värbamisala spetsialistidele ka eksperte teistest riikidest. Eesmärk oli arutada, miks väheneb pideva majanduskasvu ja tööjõupuuduse suurenemise tingimustes politseiorganisatsiooni tööle soovivate kandidaatide arv, ning genereerida ideid, kuidas seda probleemi lahendada. Sümposiumis osalenud värbamisala spetsialistid jõudsid järeldusele, et politseisse kandideerivate inimeste arvu suurendamiseks tuleb rohkem juhtida tähelepanu palgale, karjäärile, töö turvalisusele ja muudele hüvedele (nt politsei eripension, tasuta treeninguvõimalused).

Tegemist on faktoriga, mida ka Eesti noored on politseisse tööleasumise motiivina palju nimeanud. Loetelust on välja jäänud ainult altruistlikud motiivid, mis prevaleerivad just Eesti politseikandidaatide hulgas. Siinkohal tuleb arvestada asjaolu, et ilmselt ei ole Eesti noorte soovid Politseikooli astumisel veel eriti palju seotud materiaalsete vajadustega. Hoiakud võivad muutuda siis, kui on omandatud teatud hulk kogemusi, on tekkinud pere ja suurenenud materiaalsed vajadused.

Elmise aasta septembris avatud kaasaegne lasketiir aitab parandada laskealast väljaõpet.

Paikuse magnet – sport ja prii

Kuigi suurem osa noori valib politseiniku elukutse ennekõike soovist aidata inimesi ja ühiskonda, mängivad valiku puhul siiski suurt rolli ka kooli sportimisvõimalused ning prii ülalpidamine kogu õpiaja jooksul.

Margus Tõnissoar

Politseiameti personalitalituse politseijuhtivinspektor

Politsei on suur ja kaadri volavus selles märkimisväärne. Säärasel olukorras on üsna keeruline hoida organisatsiooni kuulujate kvaliteeti – peame kutsuma ligi võimalikult palju kandidaate ja kasutama efektiivseid personali valiku meetodeid, et kandidaatide hulgast meie jaoks parimad välja valida. Ülesande muudab raskeks veel seegi, et samal ajal konkureerib politsei tööjõuturul paljude teiste jõustruktuuridega. Lisaks vähendavad kandidaatide hulka mitmed politseitöö ja politseiõppeasutuses õppimise kohta kehtestatud nõuded, nagu keskharidus, vanuse alampiir, kaitseväeteenistuse läbimise nõue noormeestele.

Esimese sammuna valmis ligi aasta tagasi Politseikooli kadetikandidaatide küsimustik, mis pidi kindlaks tegema selle, miks soovib noor astuda Politseikooli. Otsisime vastust ka küsimusele, kuivõrd vastavad tõele Politseikooli kadetikandidaatidega seotud müüdid ja hüpoteesid – näiteks olevat põhiosa kandidaatidest pärit maalt või naised tulevat politseisse, et sobivat elukaaslast leida. Peale selle huvitas meid, mis meediakanalitest on huvilised kõige rohkem po-

litsei kohta infot saanud ning mis infokanalid on neile kõige paremini meelde jäänud.

Tulemused põhinevad andmel, mis koguti 2002. aastal, mil Politseikooli kandideeris ligikaudu 650 inimest – peamiselt 19–21-aastased valla- lised noored, kellest suuremal osal veel lapsi ei olnud. Kandidaatide hulgas oli rohkem neide kui noormehi. Tüdrukute suurem osakaal tegelikult ei üllatanud, sest vastupidi noormeestele ei pea neid minema kaitsevärke ning nende seas on ka rohkem keskharidusega inimesi. Linna- ja maanoori oli võrdset, seega hüpotees, et suurem osa kandidaatidest on maanoored, ei ole õige.

Kust saadakse infot Politseikooli kohta?

Enamasti on kandidaadid politsei kohta teavet saanud televisioonisaadetest, kuid tähtsal kohal on ka politsei kodulehekülj ning sugulased, sõbrad ja tuttavad. Politseikooli kandidaatide hulgas on palju neid, kelle sõbrad või tuttavad juba õpivad Politseikoolis. Noormehed on tütarlastest rohkem viibinud mõne politseiniku esinemisel. Ilmselt peegeldab selline tulemus meie personalitöötajate ja eri prefektuuride kõrgemate politseiametnike kaitseväes tehtud tööd. Neid on noormeestega võrreldes politsei kohta rohkem teavet saanud telesaadetest, radio poliiteiuudistest ja politsei koduleheküljelt.

Nagu on selgunud senistest kirjalikest küsitlustest, soovivad noored Politseikooli astuda kõige enam altruistlikel motiividel: tahetakse aidata inimesi ning olla kuidagi kasulik ühiskonnale. Seejärel motiveerivad neid võimalused hoida end füüsiliselt vormis ja saada kindlat palka. Politseikooli astuvad noored peavad politseiniku elukutset austusväärseks, huvitavaks ja põnevaks. Nad usuvad, et politseiniku elukutse võimaldab

Fotod: Robert Kõrvits

Kasarmulik õpetamisstiil õpetab korda ja distsipliini.

ülalpidamine

neil arendada silmaringi ja ennast ning tegemist on perspektiivika elukutsega, mis lubab suhelda paljude erinevate inimestega.

Linnanoored nimetavad politseiniku elukutset sportlikuks ja mehelikuks. Nad usuvad, võrreldes suurema osa oma elust maapiirkonnas elanutega, et politseiniku elukutse võimaldab neil ennast teostada, Politseikool annab hea hariduse ning kindla palga ja tuleviku.

Mehine elukutse

Võrreldes noormeestega, on tütarlaste seas rohkem neid, kes on soovinud politseinikuks saada juba pikemat aega, näiteks lapsepõlvest saadik. Neid väidavad noormeestest enam, et neile on öeldud, et nad sobivad politseinikuks. Tütarlapsed nimetavad politseiniku elukutset austusväärseks, südamelähedaks, huvitavaks ja meeldivaks ning nad tunnevad, et politseinikuamet on nende kutsumus. Samas tõstavad tüdrukud poistest rohkem esile altruistlikke motive ja missioonitunnet: anda oma osa politsei arengusse, aidata inimesi, olla kasulik riigile ja ühiskonnale, tuua ühiskonda rohkem õiglust.

Poiste seas on aga rohkem neid, kes tunnistavad, et tulevad Politseikooli seetõttu, et neil ei õnnestunud leida muud tegevust või sisse saada mõnda teise kooli. Noormehed on nimeanud rohkem ka politseinike häid pensionivõimalusi, relva või teiste erivahendite kandmise ja kasutamise ning sporditegemise võimalust. Noormeeste hulgas on rohkem neid, kelle arvates on politseiniku elukutse mehelik. Huvitav on see, et tütarlastega võrreldes näevad mehed politseinikutöös ka rohkem romantikat ja võimalust endale samast organisatsioonist sobiv elukaaslane leida. Seega muut, et tegemist on enam tütarlastele omase motiiviga, ei pea samuti paika.

Eesti politsei visiitkaart – Põhja politseiprefektuur

Põhja politseiprefektuur on Eesti politsei visiitkaardiks. Ühelt poolt paneb see meile suurema vastutuse, teiselt poolt aga on just siia koondunud kõige erinevamate erialade tippspetsialiste ning parimad võimalused koolis omandatud teadmisi praktiseerida.

Raivo Kiiüt

Põhja Politseiprefektuuri
politseiprefekt

Head meelt teevad aasta-aastalt paranenud töötingimused. Nüüdisaegne prefektuuri peamaja on juba valmis, heas korras on ka kesklinna ja lõunapolitseiosakonna hooned. Aprillis valmib idapolitseiosakonna uus hoone. Järgmisse aastasse on plaanitud põhjapolitseiosakonna uued ruumid ning järk-järgult ka maapiirkonna politsei tööruumide tänapäevastamine.

Uus suund politseitöö edendamisel on probleemikeskne lähenemine. Iga osakond on oma ülesandeid täites iseseisev ning et seatud eesmärke efektiivsemalt täita, sõlmitakse iga struktuuriüksusega tulemusleping. Tulemuslepingud

töötatakse välja kahepoolselt, st formaat on küll üks, kuid iga osakond saab panna lepingusse täpselt selle, mida on vaja muuta just konkreetse struktuuriüksuse teenindataval territooriumil, s.o selle, mida kogukond ootab. Kui näiteks Lääne-Harju mõnes vallas on peamiseks probleemiks autodega kihutamine, siis peavad nemad just selle enesele prioriteediks seadma, leidma probleemi lahendamiseks koostööpartnerid ja rakendama üheskoos vastavaid meetmeid. Mõni teine piirkond on jälle rohkem narkootikumide või vargustega hädas, kuid lähenemise põhimõte on ikka sama. Tulemuste hindamiseks töötatakse välja hindamiskord, mis seotakse tulemuspalgaga. Nii on tagatud, et politsei iga osakond ja struktuuriüksus täidab oma kogukonna ootusi ning püüab teha seda võimalikult hästi.

Selleks, et võita usaldust, tuleb alustada iseenest. Hea tuleb seista selle eest, et info liiguks kogu asutuses avatult ja operatiivselt nii alt üles kui ka ülalt alla, nii organisatsiooni sees kui ka

väljapoole organisatsiooni. Samuti on oluline, et meie asutuse iga töötaja teaks ja tunneks, et ta on väärtuslik ja tähtis just oma väljaõppe ning individuaalsete omaduste poolest. Samas peab igaüks oma kohustusi täites teadma, et kõik, mis me teeme, teeme ühiskonna hüvanguks ja inimese jaoks, sest inimene on kõige väärtuslikum.

Kolleegid oma prefektist

Raivo on politseinik selle sõna kõige õilsamas ja paremas tähenduses – tark, abivalmis, sõbralik, kindel. Olles 14 aastaga oma kogukonna keskelt välja kasvanud juht, on ta väga hästi kursis ükskõik millise politseitöö valdkonnaga. Pole olemas probleemi, mille ees Küt käed üles tõstaks. Kui tal ka vastust kohe käepärast ei ole, võib kindel olla, et asi saab korda.

Ta on oma töötajatele eeskujuks nii töös kui ka väljaspool seda. Iga päev mitu kilomeetrit metsajooksu teha, leida alati aega oma pere jaoks ning olla kolleegidele ennekõike usaldusväärne sõber – seda ei suuda igaüks.

Sirje Tramm (43)

Lõunapolitseiosakonna noorsooteenistuse vanemkonstaabel

Sirjel on imepärane oskus panna igaüht esimesest hetkest tundma väga oodatud ja vajalikuna. Näidates lõunapolitseiosakonnas asuvat ja hiljuti avatud laste ülekuulamistuba, räägib ta oma igapäevatööst sama moodi, nagu räägiks enamik meist oma parimast hobist või lõbusast nädalavahetusest.

Lastepsühholoogi haridusega Sirje töötas enne politseisse tööle tulekut lasteaias, ent kui kümme aastat tagasi ilmus ajalehes kuulutus, et noorsoopolitsei vajab hakkajaid ja ideedest pakata vaid inimesi, tundus see pakkumine just see, mida ta aastaid oodanud oli.

“Lastega töö on äärmiselt vaheldusrikas. Iga päev on eelmisest täiesti erinev ning kunagi ei saa kindel olla, millega äsja alanud päev õhtul lõppeda võib,” jutustab ta oma tööst. Just see vaheldusrikkus ning võimalus aidata neid, kes seda ise veel ei suuda, on Sirjet tema töö juures kõige enam köitnud. Suureks toeks on ka noorsoopolitsei väga ühtehoidev ja sõbralik kollektiiv.

Sirje põhitöö on hoida ära kuritegevust eelkõige projektide kirjutamise ja elluviimise kaudu, mis on suunatud eri elanikerühmadele. Üks neist sai teoks eelmisel suvel, mil korraldati projekt “Muutun paremaks”, millest võttis osa 15 13–15aastast noorukit. Algul oli see projekt mõeldud tõsistele narkosõltlastele, kes aga vabatahtlikult osaleda ei soovinud. Lõpuks valitigi

PARTNERID

Erki Korp

Tallinna Laste Turvakeskuse juhataja

Tallinna Laste Turvakeskuse tööd ei kujutaks ilma politsei abita ette. Meil on Tallinna politseiga meeldiv koostöö turvakodusse sattuvate riskilaste probleemide operatiivsel lahendamisel. Politsei on juba kolm aastat osalenud Tallinna Linnavalitsuse programmis “Riskilaps”, mille eesmärk on lahendada ning hoida ära mitmesuguseid lasteprobleeme.

Harri Alhainen

Soome politsei sideohvitser Eestis

Tallinna politsei on olnud Politseiameti ja Keskkriminaalpolitsei kõrval alates 1990ndate algusest Soome politsei tähtsamaid koostööpartnereid. Suure osa koostööst moodustab piiri ületavat kuritegevust käsitleva info vahetamine, samuti tegelemine kuritegudega, mille toimepanijaks või ohvriks on Soome kodanik Tallinnas.

säärased poisid, kellel oli registris mõni väiksem seadusrikkumine. Koostöös sõjaväeosaga korraldati poistele kahepäevane laager, mille õnnestumisest räägib tõik, et mitte ühelgi nendest pole pärast seda laagrit politseiga enam probleeme olnud.

Kui n-õ võõrad poisid on õigele teele juhitud, läheb Sirje koju ja vaatab, et ka tema oma poistega – 18aastase Marguse ja 14aastase Oliveriga – kõik hästi oleks.

PARTNERID

Tallinna Kiirabi peaarst

Politsei ja kiirabi koostöö selle sõna õiges tähenduses algas 1998. aastal, mil moodustati spetsiaalne instruktorite rühm operatiivteenistuste koostöö parandamiseks sündmuskohal.

Lilleküla jalgpallistaadionil toimuvate jalgpallimatšide julgustamisest laienes koostöö ka muude Tallinna mureküsimuste lahendamisele.

Tallinna Kiirabi Koolituskeskuses esmaabikursused läbinud politseinikud said kursuse ajal kiirabitöötajatega otse suhelda, mis lahendas nii mõnegi vaidlusküsimuse. Hr. Peeter Moora tagasitulekuga Tallinnasse hoogustus koostöö aga veelgi.

Koos Tallinna politsei ning Tallinna tuletõrje ja päästetimetiga alustati linna operatiivteenistuste koostöökursust, mille eesmärk on muuta n-ö tänaval töötajate tegevus võimalikult sujuvaks. Loodan, et ka alanud aastal saame Tallinnas taas moodustada selliseid toimivaid kolmikuid oma ala tundvatest ja otsustusvõimelistest inimestest.

Urmas Ait

Reigo Loginov (30)

Lõunapolitseiosakonna välitöögrupi komissar

Reigo ema teab rääkida, et juba lapsena unistas tema poeg vaid ühest ametist – nimelt miilitsa omast. Ja Reigo on juba kord selline sõnapidaja mees. Kui pärast keskkooli tuli aeg valida, kas minna sõjaväkke või töötada kaks aastat politseis, otsustas tänane komissar viimase kasuks. Tõsi küll, alguses vaid mõttega kohustuslik aeg ära olla ja siis edasi liikuda, kuid nagu säärastel puhkudel tihtipeale, läks selgi korral kõik hoopis teisiti. Politseinikutöö hakkas noorele äsja keskkoolist tulnud mehele sedavõrd meeldima, et ta on 1992. aastast tänaseni jäänud korda kaitsma.

Vahepeal proovis Reigo ka noorsoopolitseiniku ametit, kuid praeguseks on ta oma esialgse valiku juures tagasi. “Lastega suhtlemine pole kaugeltki nii lihtne, kui see esmapilgul tunduda võib,” ütleb ta selgituseks. Reigo enda poeg, 8aastane Ken Gert on aga oma isa üle tõeliselt uhke ja ootab juba kannatamatult, millal ka ise politseiniku vormi kandma saaks hakata.

Suure osa Reigo päevast moodustab ligi 70 patrullipolitseiniku töö korraldamine. Aeg-ajalt läheb ta ka ise oma kolleegidega tänavale, et kurjategijaid jahtida. Sellest asjast tuleb Reigole meelde ka üks huvitav juhtum tema politseis töötamise algusajast. Öösel koos oma parimehega patrullis olles sai ta kõne ühelt taksojuhilt. Mees otsustas teavitada politseid purupurjus naisest, kes tal äsja taksos oli olnud, tavaline sangadega kilekott rahatähti pungil täis. “Sõitsime kohale ja leidsimegi vanemapoolse naise trepikojast rüskamas. Jalgu ta alla võtta ei suutnud. Proovisime siis kisendava naisterahva autosse talutada. Samal hetkel, kui tal käe alt kinni võtsime ja ta üles upitasime, kukkusid naisel mõlemad jalad korraga alt ära....proteesid olid natuke viletsalt alla kruvitud.” Sellise asjaga esimest korda kokku puutunud mehed suutsid üksteisele vaid hämmeldunult otsa vaadata.

Ulvi Tamming (43)

Kriminaalosakonna narkokuritegude talituse komissar

Ulvil täitub politseis töötamisest varsti seitseteist aastat, millest viimased viis on möödunud narkokuritegusid lahendades. “Käin oma vanaisa jälgedes, sest temagi oli tubli Haanjamaa politseinik esimese Eesti Vabariigi ajal.”

Kuigi enamik aega tuleb tegelda tubase tööga, on Ulvi raskemate ja erilisemate juhtumite puhul alati ka ise sündmuskohal kaasas. “Nii on palju kergem uurimistööd teha, kui olen oma silmaga

näinud, milline kuriteopaik täpselt välja nägi.”

Just vaheldusrikkus on see, mis Ulvit tema töö juures kõige rohkem köidab. “Plaanid ees-
seisvaks päevaks võivad hommikul küll valmis olla, kuid siis avastad poole öö ajal, et oled hoopis sündmuskohal ja teed sootuks midagi muud kui seda, mida algul plaaninud.” Narkopoliitseis teeb asja Ulvi sõnul eriliseks veel see, et juhtumi hargnedes tekib tihtipeale tõeline hasart. Siinkohal peab ta silmas juhtumeid, kus korruga saadakse kätte nii organisaatorid, kaubitsejad kui ka kaup.

Et uurijatöö on meeskonnatöö, peab Ulvi väga tähtsaks, et tal oleks hea klapp ennekõike jälitaja ning prokuröriaga. “Kui see kolmik töötab hästi ning keegi ei vaata juhtumit uurides kella ega aja näpuga kalendrist järele, on ka tulemus väga hea.”

Vaba aeg kulub Ulvil maakodu eest hoolitsemisele ja reisimisele. Läbi on rännanud Skandinaavia maad, Egiptus ja Venemaa, kevadel ootab ees Lähis-Ida, täpsemalt Liibanon, Jordaania ja Süüria. Matkasaapad on Ulvil igal juhul juba valmis pandud.

Anton Tšurilov (31)

Põhjapoliitsei osakonna kriminaaltalituse komisar

Antonit ootab ees suurepärane aasta, sest juba selle esimesed päevad tõid talle kaks suurt üllatust: esiteks sai temast alates 1. jaanuarist kriminaaltalituse komisar ning teiseks anti 5. jaanuaril Antonile üle aasta 2003 parima kriminaalpolitseiniku tiitel. “No ikka on tore, kui sinu tööd natuke tunnustatakse,” ütleb värske tiitliomanik tagasihoidlikult.

Tegelikult ripub Antoni kabineti seinal terve rida värvilistes raamidest erinevaid tänukirju ja tunnustusi. Pole ka mingi ime – Antoni kalendermärkmikust juba naljalt tühja rida ei leia, kus poleks kirjas mõnd kohtumist või tööülesannet. “Kuus tuleb ikka üks-kaks päeva, mil saan ka veerand kuuest öhtul kabinetiukse enda järel kinni panna, aga üldjuhul venivad tööpäevad ikka kaheksa-üheksani.”

Selleks ajaks, kui algab ametlik tööpäev, on Antonil tihtipeale juba kaks tundi tööd seljataga. “Varahommikud on parimad, kui on tarvis mõnd tunnistajat üle kuulata või reidi teha. Sel kellaajal pole inimesed veel kodunt välja minna jõudnud.”

Lisaks kuuluvad Antoni nädalakavva veel õpingud Sotsiaal-Humanitaarinstituudis ning inglise keele kursus kahel öhtul nädalas.

Anton on Eerika tänaval asuvas politsei osakonnas töötanud tänaseks 12 aastat. Alustanud nooremispektori ametikohalt, on ta lahendanud sadu kuritegusid ja asunud juhtima viis aastat tagasi loodud seitsmeliikmelist isikuvastaste kuritegude uurimise gruppi.

Tegu on uurimisrühmaga, kellel kuritegude avastamise protsent ulatub mõnel kuul kuni 70ni. “Minu rühm koosneb ainult oma ala tippspetsialistidest ning ma võin neile igal ajal täiesti kindel olla,” on Anton oma kolleegide üle uhke.

See foto on tehtud viis aastat tagasi pärast kurjategija kahenädalast tagaotsimist. “Saime teate Koplis toimunud kallaletungist, kus ohvri tunnistuse järgi tungis talle maja trepikojas kallale mees, kellel oli kummaski käes ehtne kinžall. Ta surus need naise kõrile ja röövis temalt raha, mille naine oli ennist automaadist välja võtnud. Kui mehe Narvast kätte saime ja tema kodu läbi otsisime, leidsimegi sealt lisaks paljudele varastatud esemetele ka need kaks pildil olevat hiiglaslikku külmrelva.”

Et aga vaimu ja füüsis tasakaalus hoida ja mitte lasta tööstressil end maha murda, käib Anton kaks korda nädalas oma kolleegidest koosneva jalgpallimeeskonnaga vutti mängimas ning kaks korda nädalas ujumas. Nädalavahetused kuuluvad seevastu perele. Anton juunior mängib isa eeskujul samuti jalgpalli ja ootab juba kangesti aega, mil saaks ka ise kurjategijaid kinni võtma hakata. Kogu pere lemmik on aga tõupuhas Saksa lambakoer Rondo.

Anton armastab oma tööd ja peab tähtsaimaks, et saab sel moel inimestele head teha. “Kui igaüks teeks oma tööd nii hästi, kui ta suudab, oleks maailm meie ümber ilmselt palju parem paik.”

PARTNERID

Tallinna Linnavalitsuse korrakaitseõuniku

Tallinna linna koostöö Tallinna politseiga on ikka hea olnud. Kui 2002. aastal määrasime uue prefektiga prioriteetidid ning alustasime mitut koostööprojekti, siis 2003. aasta oli juba tulemusrikas projektide realiseerimisel ja linna kuritegevuse kasvu peatamisel. 2004. aastal on plaanis koostööd jätkata juba uue, Põhja politseiprefektuuri meeskonnaga.

Toomas Malva

Tallinna Vangla direktor

Tallinna Vangla ja Tallinna politsei on eksisteerinud teineteise kõrval juba pikka aega, kuid kõige parem koostöö on olnud meil viimase kahe aasta jooksul. Ilmselt on see seotud mõlema asutuse juhtkonna juhtimisstiili muutumisega, milles on väga tähtis roll hinnata ja tunnustada võimalike partnerite saavutusi ning tegemisi. See on eelduseks heale koostööle.

Kuidas elavad meie ametivennad Saksa politseis? II

Välismaa ametivendade külastamisel on üks väga hea tahk – tihtipeale selgub, et nende probleemid ega argipäev ei erinegi meie omast nii väga. Kui eelmises Politseilehes oli juttu Saksamaa politsei struktuurist üldisemalt, siis nüüd vaatame, milline näeb välja sealse politseiniku igapäevatöö.

Indrek Koemets
Lõuna Politseiprefektuuri
Tartu politseiosakonna
ülemkomissar

Töötaja üle peetakse ülitäpset arvestust – igaüks teab oma ületundide arvu peast. Samas puudub ületundide maksmiseks raha ja need saab lihtsalt endale sobival ajal välja võtta. 400 ületunniga politseinik pole mingi haruldus.

Patrullivahetuse kestus on 8–9 tundi. Nädalavahetustel lubatakse mõnes kohas ka kuni 12tunnist vahetust. Paljudes jaoskondades tulatakse töötajatele vastu ja võimaldatakse paindlikku töögraafikut. See tähendab, et vajalike tööaegadega lahterdatud tabelisse kirjutavad töötajad kuuks ajaks ette oma soovid, mida püütakse arvestada. Mõnes kohas ollakse siiski ka jäigemad.

Patrulli tavaline töögraafik

• 1. päeval pärastlõunane vahetus	12.00–21.00
• 2. päeval hommikune vahetus	06.30–13.00
• 3. päeval öövahetus	21.00–07.00
• 4. päeval	vaba
• 5. päeval	vaba

Ning jälle algab ring otsast peale. Piirkonna-politseinikel (meie mõistes konstaablid, neil nimetatud ka kontaktpolitseinikeks) on tavaliselt kohustuslik 20% tööajast paigutada väljapoole tavalist kontoritööaega, st 8 tundi nädalas peab mahtuma kas nädalavahetusele või tööpäevade öhtusele-õisele ajale.

Piirkonnaametniku kabineti varustus sõltub suuresti kohaliku omavalitsuse võimalustest, vahel tulevat ka pastakaid endal osta. Teenistusautot piirkonnaametnikel pole, nad käivad kas jala, sõidavad oma autoga või toovad erilise vajaduse puhul politseijaoskonna parkimiskohast patrullauto. Eravärvides sõidukite kasutamise võimalus puudub. Fotoaparaati enamasti politsei poolt antud pole, et aga pilte on toimumusse vaja, pildistavad nad isiklike aparaatidega.

Üldisemalt ostetakse aga politseiautod

Kriisijuhtimise staabiruum on varustatud vajaliku tehnika ning abimaterjalidega kriisiolukordade juhtimiseks.

Fotod: Udo Rehkalt

Kuulikindlate klaasidega masinad, mida kasutatakse näiteks rahutuste laiali ajamiseks.

enamasti liisinguga. Viimati õnnestus hange, millega osteti patrullautodeks Mercedesed. Kere põhivärv pole enam harjumuspärane valge, vaid hõbedane ning ustel ja kapotil on rohelised politseiklepsud. Põhjus on asjaolu, et hõbedase kerevärviga autot on pärast aastast kasutamist klepsude mahatõmbamise järel kergem kallimalt realiseerida. Kriminaalpolitsei autopark on niisama kirju kui tänapäeval. Kõrval asuval majanduslikult veidi kehvemal järjel oleval liidumaal olid sel aastal uued Opelid. Samas on sealgi tegemist riigihangete süsteemiga ning kasutusel on ka Forde ja Škodasid.

Kriisiolukordade juhtimine

Politseipresiidiumi peahoones on juhtimiskeskuse kõrval sisustatud kriisijuhtimise staabiruum, kus seintel on abimaterjalid kõigi plaanides ettenähtud olukordade juhtimiseks. Staabis on ümarlaud 20 töökohaga, mis on varustatud telefonidega, kusjuures iga osaleva teenistuse esindaja telefoninumber on kindlaks määratud ning plaanides ja seinal üleval. Ruumi kasutatakse ka õppuste ja muude kohtumiste puhul n-ö rahuajal. Vahel harva tulevat ette kriisjuhtumeid pantvangidega, suurema liiklusõnnetusega või

Politseijaoskonna korrapidamisruumis on kõik vajalik igapäevaseks tööks olemas.

Vastremonditud ja euronõuetele vastavas arestikambri on sees soojendus ning kõik nurgad ümaraks vormitud.

laevaõnnetusega Reini jõel.

Hea arvutipark

Arvutipark on Rheinland-Pfalzi liidumaal ilmselt Saksamaa parim; seda uuendatakse pidevalt ja näiteks monitorid olid enamasti lausa 21tollised. Turvaprobleemide ettekäändel suurem osa politseinikke Internetti kasutada ei saa, laeks on Intranet. Meie POLISetaolist infokogu politseipreisiidumi ulatuses ei kasutata. Andmeid kontrollitakse jätkuvalt raadiojaama kaudu. Jaoskonna korrapidajal oli paberžurnaalegi näha.

Politseivormi elemente on meie jaoks harjumatu palju ja nende kandmisel erilisi piiranguid ei paista olevat. Viigipükstele lisaks on sama tooni teksapüksid; kampsun on eest lukuga ja jope asemel on nahktagi. Mütsiks oli näha ainult nn furaška tüüpi valgest kunstnahast vormimüts, mida aga väga sageli ei kantud. Beeži ja rohelist värvi vorm näeb iseenesest välja küllaltki jube ning seepärast käivadki agarad jutud tumesini-sele vormile üleminekust. Säärased politseivär-

vid valiti ajal, mil igati püüti unustada kõike, mis oli seotud Adolfi-nimelise mehikesega. Ilusamad mundritoonid olid aga juba kahjuks kõik kasutusel olnud.

Liiklusjärelvalve

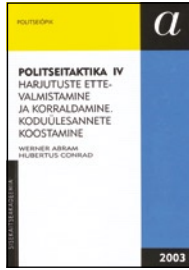
Kiirteed on 60–100 km lõikudena jaotatud transpolicitei jaoskondade vahel. Tavaliselt on jaoskonnas umbes 40 töötajat. Väljas on korraga kaks-kolm patrulli, üks patrull istub korrapidamises. Suur osa rikkujatest fikseeritakse eravärvides autodest videokaameratega ning ka tee äärde paigaldatud kaameratega. Kui ebaõige pikivahe või kiiruseületamine on videolindil tuvastatud, prinditakse tõendusmaterjal ja saadetakse dokumendid maakonna tsiviilasutusse, mida võiks nimetada trahvikeskuseks. Alles tolle arvutites valmivad konkreetsed trahviotsused.

Paendlik trahvisüsteem

Trahvid on meie omadega samades suurusjärgudes, ent sissetulekuid arvestades järelikult neliviis korda väiksemad kui meil. Kiiruseületamiste puhul on seadusega täpselt kindlaks määratud, mitu eurot konkreetse ületamise eest tuleb maksta. Näiteks on trahv 25 km/h lubatust kiiremini sõitmise eest maanteel sõiduautoga 800 ja veoautoga 1000 krooni ning asulas sõiduautoga 1200 ja veoautoga 1400 krooni. Trahvimäärad on siin paari aasta tagustest aegadest “umbes täpselt” toodud, kuid suurusjärgud on säärased. Lubatud alkoholisisalduse piir on euroopalikult 0,5 promilli. 0,5 kuni 1,1 promilli on kergem rikkumine, mille eest saab umbes 3000 krooni trahvi ning tuleb juhiluba üheks kuuks hoiule anda. Üle 1,1 promilli on tõsisem kuritegu ja summad-tähtsajad suuremad. Võimalik on ka vanglakaristus.

UUS RAAMAT TÖÖLAUAL

“Politseitaktika IV: Harjutuste ettevalmistamine ja korraldamine. Koduülesannete koostamine”

Selle aasta esimese raamatuna on politseiasutustele jaotatud Sisekaitseakadeemia kirjastuse väljaandud W. Abrami ja H. Conradi politseiõpikut “Politseitaktika” IV osa. See on Saksa politseiõpikute sarja 4. köide, milles on juttu politseitaktika tundmise taseme tõendamise võimalustest.

Raamatus on käsitletud igapäevasest politseiteenistusest tulenevate harjutuste koostamist ja nende lahendamises osalemist, mis võimaldab etteantud juhtumite järgimise kõrval end ette valmistada juhtumite kogumi eesmärgipäraseks läbitöötamiseks. Samas ei tohi unustada, et raamatus esitatud juhiseid ja juhtumite lahendusi analüüsid tuleb arvestada ka Eesti politseitöö iseärasusi ning õiguslikku regulatsiooni.

UUS RAAMAT

Ants Kalev
“Politseinik tulejoonel” 2003

Eesti keeles esimest korda ilmuv politseinikele kirjutatud käsiraamat “Politseinik tulejoonel” annab tervikliku ülevaate teenistuspüstolitest ja nende käsitsemisest, praktilisest laskmisest ning laskekoolitusest.

Raamatus käsitletakse ka selliseid teemasid nagu laskemootor, tulirelva hooldamine ja esmaabi sündmuskohal. Eraldi peatükk inimese käitumisest kriitilises situatsioonis. Peatükis on juttu võimalikest negatiivsetest ilmingutest, mis mõjutavad inimese käitumist konfliktisituatsioonis, ning näpunäiteid, kuidas kriitilises olukorras toime tulla. Raamatust leiavad kasulikku nii tavapolitseinikud kui ka need, kellel on sügavam huvi relvade ja laskmise vastu.

POLITSEIÕPIKUD

Politseiamet on pidanud oma missiooniks teha politseiametnikele kättesaadavaks politsei erialakirjandus. Peamine politseiõpikute väljaandja on Sisekaitseakadeemia kirjastus. Politseiõpikuteks on seni saanud ka Soome ja Saksamaa kolleegide erialakirjandus. Algupäraseks saab pidada kahjuks väheseid raamatuid, kuid sellele vaatamata on praktikud igapäevatöö kõrvalt pidanud vajalikuks koostada politseitöös hädavajalikke raamatuid.

Conrad, Hubertus von. **Politseitaktika I: Juhtimine.** Sisekaitseakadeemia, 2001. Politseiõpik.

Abrams, Werner ja Conrad, Hubertus. **Politseitaktika II: Üldised politseimeetmed.** Sisekaitseakadeemia, 2002. Politseiõpik.

Abrams, Werner ja Conrad, Hubertus. **Politseitaktika IV: Harjutuste ettevalmistamine ja korraldamine. Koduülesannete koostamine.** Sisekaitseakadeemia, 2003. Politseiõpik.

Lähipolitsei kui lähenemisviis. Sisekaitseakadeemia, 2000. Politseiõpik.

Ellonen, Erkki jt. **Eetika ja politseitöö.** Sisekaitseakadeemia, 2002. Politseiõpik.

Ellonen, Erkki jt. **Politseitöö psühholoogia.** Sisekaitseakadeemia, 2002. Politseiõpik.

Sassian, Jaan. **Teenistusrelv: Lasketeooria ja püstolite laskmine.** Sisekaitseakadeemia, 2003. Politseiõpik.

Drysdale, Daugal. **Tulekahju dünaamika.** Sisekaitseakadeemia, 2003. Päästeõpik.

Kalev, Ants. **Politsei enesekaitseõpik.** Politseiamet, 2000.

Sündmuskoha tehnilise uurimise käsiraamat: Nõuandeid esimesena kohale saabunud politseinikule. Juhised kriminalistidele ja teistele politseiametnikele. PHARE projekt ES 9905, KEKK, Rootsi Kriminaaltehnika Laboratoorium, 2002.

Majanduskuritegude menetlemise käsiraamat. Politseiamet, 2002.

SEADUS

Politseiameti teenistuskäskkirjad

Politseipeadirektori 24. novembri 2003. a käskkiri nr 224 “Politseipeadirektori 2. juuni 2003. a käskkirja nr 124 muutmine” – on muudetud **“Arvutite ja arvutivõrgu kasutamise korda ning andmekogude kasutamise üldiseid reegleid”**: politseiasutuste administraatorid määratakse ametijuhenditega või asutuse juhi käskkirjaga.

Politseipeadirektori 26. novembri 2003. a käskkiri nr 225 “Politseipeadirektori 01. novembri 2001. a käskkirja nr 181 **“POLIS keskbaasi administreerimine”** muutmine” (asutusesiseks kasutamiseks).

Politseipeadirektori 5. detsembri 2003. a käskkiri nr 235 “Polit-

seipeadirektori 14. augusti 2001. a käskkirja nr 145 **“Personalivaliku parandamine politseiasutustes”** muutmine” – edutamisel kõrgemaks ametnikuks või politseiametniku üleviimisel kõrgemate politseiametnike põhigrupi siseselt kõrgemale ametikohale on juhil soovitatav kasutada hindamisel psühholoogi või selleks vajaliku väljaõppe saanud isiku abi.

Politseipeadirektori 18. detsembri 2003. a käskkiri nr 250 “Politseipeadirektori 31. detsembri 1999. a käskkirja nr 268 **“Ametitöendid ja ametimärgid”** muutmine” – politseiametnike ametitöendite kehtivuse pikendamine kuni 2004. aasta 1. märtsini.

SEADUS

Politseipeadirektori 29. detsembri 2003. a käskkiri nr 255 **“Politseiasutuste ja Politseikooli e-posti aadresside kinnitamine”**.

Politseipeadirektori 29. detsembri 2003. a käskkiri nr 257 “Politseipeadirektori 16.01.2001. a käskkirja nr 5 **“Politseiasutuse arhiivitöö juhendi kinnitamine” muutmise**” – muu hulgas on muudetud koopiade kinnitamise, teatiste, väljavõtete ja koopiade väljastamise ning üleandmise-vastuvõtmise akti koostamise korda.

Politseipeadirektori 30. detsembri 2003. a käskkiri nr 259 **“Korrakaitsealaste käskkirjade kehtetuks tunnistamine”**.

Politseipeadirektori 6. jaanuari 2004. a käskkiri nr 4 **“Käskkirjade kehtetuks tunnistamine”** – 18 kriminaalpolitsei töövaldkonda hõlmava käskkirja kehtetuks tunnistamine.

Politseipeadirektori 9. jaanuari 2004. a käskkiri nr 7 **“Politsei infosüsteemi POLIS kasutajatoe juhendi kinnitamine”** – seni kehtinud juhend on tunnistatud kehtetuks; juhend on asutusesiseks kasutamiseks.

Politseipeadirektori 9. jaanuari 2004. a käskkiri nr 8 **“POLIS administreerimise juhendi kinnitamine”** – seni kehtinud juhend on tunnistatud kehtetuks; juhend on asutusesiseks kasutamiseks.

Politseipeadirektori 9. jaanuari 2004. a käskkiri nr 9 **“Kriminaalasjade ja väärteoasjade või nende alustamisest keeldumiste ning teadete numeratsioon”**.

Politseipeadirektori 9. jaanuari 2004. a käskkiri nr 10 **“Ametijuhendite koostamine”** – politseiasutuste (v.a Politseiameti) ning Politseikooli juhtidel tagada uute näidismuudatuste kohaselt koostatud ametijuhendite koostamine kõigile asutuse ametikohtadele hiljemalt 30. aprilliks 2004; seni kehtinud ametijuhendi koostamise juhendi on tunnistatud kehtetuks.

Politseipeadirektori 9. jaanuari 2004. a käskkiri nr 12 **“Politseipeadirektori 13. veebruari 2003. a käskkirja nr 37 muutmise”** – on muudetud Kodakondsus- ja Migratsiooniameti infosüsteemile ligipääsu juhendit; kontroll juhendi täitmise üle on pandud politseiasutustele.

Politseipeadirektori 9. jaanuari 2004. a käskkiri nr 13 **“Politseipeadirektori 14. veebruari 2003. a käskkiri nr 38 ja 3. oktoobri 2003. a käskkirja nr 196 muutmise ning 23. mai 2003. a käskkirja nr 110 kehtetuks tunnistamine”** – kehtetuks on tunnistatud POLISE andmekogude pidamise kord.

Politseipeadirektori 12. jaanuari 2004. a käskkiri nr 15 **“POLIS andmekogude pidamise korra kinnitamine”**.

Politseipeadirektori 14. jaanuari 2004. a käskkiri nr 16 **“Täiendavad meetmed väärteomenetluses”** – muu hulgas on kehtestatud viitenumbrite standardid hoiustrahvide, rahaträhi ja/või menetluskulude määramisel. Seni kehtinud lisameetmed väärteomenetluses on tunnistatud kehtetuks.

Politseipeadirektori 14. jaanuari 2004. a käskkiri nr 19 **“Politseipeadirektori 24. jaanuari 2003. a käskkiri nr 18 “Eeskujuliku politseiniku aumärgi ning pikaajalise teenistuse teenistumärkide statuudi kinnitamine” muutmise”**.

Politseipeadirektori 14. jaanuari 2004. a käskkiri nr 20 **“Korrakaitsealaste käskkirjade muutmise”** – muu hulgas on kontroll politsei kriminaalpreventiivtöö juhendi täitmise ja piirkondliku politseitöö juhendi täitmise üle pandud Julgestuspolitsei korrakaitseosakonnale ning politseiprefektuuridele; kontroll konvoitegevuse juhendi täitmise ning abipolitseiniku tegevusse kaasamise ja tegevuses osalemise juhendi täitmise üle lasub politseiprefektuuridel.

Politseipeadirektori 14. jaanuari 2004. a käskkiri nr 21 **“Alarmsõidukijuhi koolitustega seonduvate käskkirjade muutmise”** – on muudetud alarmsõidukijuhi koolitussüsteemi politseis.

Politseipeadirektori 23. jaanuari 2004. a käskkiri nr 25 **“Käskkirjade kehtetuks tunnistamine”** – muu hulgas on tunnistatud kehtetuks politsei lepingutegevuse juhend ning käskkirjade ja lepingute

eelnõude koostamise juhend.

Politseipeadirektori 29. detsembri 2003. a käskkiri nr 254 **“Alkoomeetrite kalibreerimise tingimuste kinnitamine ja alkoholijoobes sõidukijuhtide väljaselgitamine”** – muu hulgas on tunnistatud kehtetuks mootorsõidukit joobes juhtinud isikute nimede avalikustamise kord.

Politseipeadirektori 31. detsembri 2003. a käskkiri nr 260 **“Julgestuspolitsei korrakaitseosakonna kiirreageerimistalituse rakendamise”**.

Õigusaktid

30. detsembri 2003. ilmus Riigi Teataja Kirjastuses **venekeelne kriminaalmenetluse seadustik**.

Ühistranspordiseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus (vastu võetud 15. oktoobril 2003. a) – muudatud politsei menetletavate väärtegade koosseisudes.

Tolliseadustiku muutmise seadus (vastu võetud 5. novembril 2003. a) – politseiametnike kohustus abistada oma pädevuse piires maksu- ja tolliametnikke teenistuskohustuste täitmisel.

Vabariigi Valitsuse 21. novembri 2003. a määrus nr 288 **“Vabariigi Valitsuse 26. jaanuari 1999. a määruse nr 35 “Politseiametnike kutsesobivuse nõuete kinnitamine” muutmise”** – vanempolitseiametniku kvalifikatsiooni olemasolu nõue ei kehti nendele konstaablilist politseiametnikele, kes on vähemalt viis aastat töötanud noorempolitseiametniku ametikohal ja kes oma praktilise töökogemuse tõttu on võimelised täitma konstaablile pandud ülesandeid.

Riigihangete seaduse muutmise seadus (vastu võetud 19. novembril 2003. a) – muu hulgas on kehtestatud asjade ostmisel või teenuste tellimisel eeldatava hankelepingu maksumuse alamääraks 300 000 krooni.

Liiklusseaduse muutmise seadus (vastu võetud 19. novembril 2003. a) – on muudetud § 27 **“Välisriigis väljaantud juhiluba”** sõnastust.

Vabariigi Valitsuse 10. detsembri 2003. a määrus nr 310 **“Riikliku pagulaste registri pidamise põhimäärus”** – politseiasutused on registriandmete esitajad, vt ka pagulaste seadust.

Raudteeseadus (vastu võetud 19. novembril 2003. a) – politseiprefektuur ja Raudteeinspeksioon on väärtegade kohtuvälised menetlejad.

Rahapesutõkestamise seaduse, finantsinspeksiooni seaduse, krediitiasutuste seaduse, politseiseaduse ja väärtpaberituru seaduse muutmise seadus (vastu võetud 3. detsembril 2003. a).

Kriminaalmenetluse koodeksi, karistusseadustiku ja väärteomenetluse seadustiku muutmise seadus (vastu võetud 17. detsembril 2003. a) – karistusseadustikus on muudetud narkootiliste ja psühho-troopsete ainete ebaseadusliku käitlemist, edasiandmist, alaealise kallutamist uimastava toimega aine ebaseadusliku kasvatamise ning arvutikelmuse paragrahve. Väärteomenetluse seadustikus on muudetud muu hulgas kohtuvälise menetluse koha ning kohtuniku taandamise taotluse esitamise õigust käsitlevaid paragrahve.

Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2003. a määrus nr 332 **“Politseivormiriietuse kirjelduse ja esemete kandmise tähtsused”**.

Kalapüügiseaduse muutmise seadus (vastu võetud 17. detsembril 2003. a) – muu hulgas on muudetud ja täiendatud peatüki “31. Vasutus” väärtegade koosseise.

Eesti Vabariigi valitsuse ja Argentina Vabariigi valitsuse kokkuleppe tavaliste passide kasutajate viisanõude kaotamise kohta (koostatud 8. detsembril 2003. a, jõustunud 8. jaanuaril 2004. a) – vt ka välismaalaste seadust.

Eesti politsei meistrivõistlused suusatamises

23. ja 24. jaanuaril 2004 Otepää suusastaadionil
95 osavõtjat

10 km vabatehnikas

Mehed kuni 35 a

1. Raul Koppelmaa	Põhja PP	0:30:31
2. Aivar Ridamäe	JUPO	0:30:58
3. Vjatšeslav Všivtsev	Narva PO	0:32:02

Mehed 35–45 a

1. Olav Karu	Rakvere PO	0:32:13
2. Aivar Rõžko	KKP	0:52:35
3. Vladimir Kissel	Põhja PP	0:56:31

Mehed üle 45 a

1. Hillar Valk	KEKK	0:34:02
2. Voldemar Sarapuu	Narva PO	0:35:52
3. Valter Villak	KKP	0:43:10

5 km vabatehnikas

Naised kuni 35 a

1. Janne Varep	Viljandi PO	0:19:11
2. Natalja Poljakova	Narva PO	0:20:00
3. Kaari Siniaas	Põhja PP	0:25:48

Naised 35–45 a

1. Annela Floren	Rakvere PO	0:25:45
2. Aino Koser	Tartu PO	0:29:26
3. Heli Haak	Võru PJ	0:30:45

2,5 km vabatehnikas

Naised üle 45 a

1. Helgi Sagor	Põhja PP	0:12:37
2. Merike Sillar	Põhja PP	0:17:05
3. Alla Makaritševa	Põhja PP	0:17:20

Teatesõit (naised 2,5 km, mehed 5 km)

24. jaanuaril 2004 Otepää suusastaadionil
Osales 11 võistkonda

1. Ida PP (Natalja Poljakova, Alar Karu, Olav Karu, Vjatšeslav Všivtsev)	0:54:11
2. Põhja PP (Kaari Siniaas, Raul Koppelmaa, Ilmar Vähi, Arli Mändmets)	0:55:21
3. Lõuna PP (Janne Varep, Tarmo Tapfer, Meelis Oja, Kunarnar Vahi)	0:58:46

Eesti politsei malemeistrivõistlused

12. detsembril 2003 Tallinnas
Osavõtjaid kokku 20

Kiirmale, mänguaeg 15+15 min

7 vooru

1. Vladimir Žavoronkov	Narva PP	7 p
2. Tarmo Muld	JUPO	6 p
3. Ain Trankmann	JUPO	5 p

Eesti meistrivõistlused kreeka-romma maadluses

31. jaanuaril ja 2. veebruaril 2004 Tartus

Kehakaalus kuni 84 kg tuli Eesti meistriks Põhja Politseiprefektuuri korrakaitseosakonna konvoitalituse konstaabel **Tõnis Naarits**.

Eesti meistrivõistlused öhkrelvadest laskmises

2. veebruaril 2004 Narvas

Õhupüssist laskmise Eesti meistriks tuli Julgestuspolitsei julgestusosakonna valvetalituse politseivaneminspektor **Ain Muru** tulemusena 682,3 punkti.

Eesti politsei meistrivõistlused jõutõstmises

6. veebruaril 2004 Tallinnas Põhja Politseiprefektuuri jõusaalis

kuni 67,5 kg

1. Aivar Rõžko	KKP	260,0
----------------	-----	-------

kuni 75,0 kg

1. Raul Uesson	JUPO	480,0
2. Jaanus Jalajas	Politseikool	445,0
3. Alo Allemann	Lääne PP	425,0

kuni 82,5 kg

1. Aivar Krupp	JUPO	650,0
2. Dmitri Smirnov	Ida PP	540,0
3. Kent Puiestee	JUPO	495,0

kuni 90,0 kg

1. Nils-Edvard Tennmann	Lääne PP	575,0
2. Kaido Vahesalu	JUPO	560,0
3. Maksim Sarabanov	Politseikool	527,5

kuni 100,0 kg

1. Aleksei Vassiljev	Ida PP	680,0epr
2. Erik Teder	Põhja PP	642,5
3. Marek Vähi	Põhja PP	642,5

kuni 110,0 kg

1. Aivar Zarubin	JUPO	755,0epr
2. Aimar Reinmann	Ida PP	560,0
3. Martin Mõtus	Põhja PP	545,0

üle 110,0 kg

1. Andrus Murumets	Põhja PP	842,5er
2. Peeter Aan	Lõuna PP	612,5
3. Tarmo Pihlak	Põhja PP	515,0

Meeskondlik arvestus

1. JUPO
2. Põhja PP
3. Lõuna PP

Rekordid

Andrus Murumets (Põhja PP) püstitas kehakaalus üle 110 kg kõigil kolme alal (kükki, lamades surumine, jõutõmme) Eesti rekordi jõutõstmises ning samuti kogusummas 842,5 kg. **Aivar Zarubin** (JUPO) püstitas kehakaalus kuni 110 kg Eesti rekordi kükis ning Eesti politsei rekordi jõutõmbes ja parandas Eesti politsei rekordi kogusummas 755 kg.

Aivar Krupp (JUPO) püstitas kehakaalus 82,5 kg kõigil aladel Eesti politsei rekordi ning kogusummas 650 kg; **Aleksei Vassiljev** (Ida PP) kehakaalus kuni 100 kg püstitas samuti Eesti politsei rekordi lamades surumises ja kogusummas 680 kg.

Lapsed, vaadake pilti ja kirjutage meile, mida lapsed seal valesti teevad. Kirjutage, millised kohad suusatamiseks ja kelgutamiseks veel ohtlikud on. Kus teie suusatamas ja kelgutamas käite?

Lõvi Leo kelgumäel

Tänavune talv on olnud heitlik nagu Eestimaal ikka – lumi tuleb ja lumi läheb ning vahepeal sajab ka vihma, nii et kord on hea ja siis jälle halb suusailm. Lumememmesid on Lõvi Leo päris mitu korda teha saanud. Eelmisel talvel saadud suusad aitas vanaisa Leol juba jõulude eel sõidukorda seada, sest koolivaheaeg oli tulemas ja siis lund jätkus. Mitte nagu enne Tartu maratoni, kui lund lausa kotiga kokku veeti, aga vihm selle ikka ära sulatas ...

Ega Lõvi Leo kodu lähedal õiget suusa- ega kelgumäge polegi. Kui Leo veel õige väike oli, piisas naaberõues olevast väikesest künkastki, aga nüüd on see kungas õige madalaks vajunud. Leo on ju kasvanud ja vaatab juba ammu üle künka! Aga paari tänava kaugusel on küll üks koht, kuhu ümbruskonna lapsed kelgutama ja suusatama kipuvad. Liurada on seal parajalt pikk, aga sinna lapsi ei lubata.

See liumägi on tegelikult raudteetammi nõlv ja kohe nõlva all on sõidutee, kus autod sõidavad. See on ohtlik koht! Aga pärast tunde, kui lapsed kodus ja vanemad enamasti tööl, minnakse ikka sinna keelatud mäele. Ja sõit tuleb seal vahva! Leo on seda näinud, aga ise pole sealt alla lasknud.

Ühel päeval vaatas Lõvi Leo telerist suusatamist ja tundis, kui väga ta tegelikult tahaks kordki proovida sellist vahvat mäest laskumist. Leol oli palavik ja kurk haige ning seepärast oli ta koolist koju jäänud. Leo sulges silmad ja kujutas ette, kuidas lumi ümberringi sädeleb, tuul näkku vihiseb ning suusad üha kiiremini ja kiiremini liuglevad ...

Ja oligi Leo igatsetud suusamäel koos oma ja naabermaja lastega. Laskumisrajad olid mõnusaltsisse sõidetud ning töötasid tõeliselt pikka liugu. Leo andis keppidega hoogu ja suusad tormasid allapoole. Leo oli poolel mäel, kui kuulis ülalt laste kokkunud hüüdu: “Rong tuleb!” Leo vaatas taha ja nägi, et osa lapsi oli oma kelkudega päris raudteerööbaste vahel. Valju mürinaga ja signaali andes lähenes tõepoolest vedur, järel pikk vagunirida. Leol jäi hing hirmust kinni!

Suusad libisesid aga edasi sõidutee poole. Rongimüra summutas läheneva auto signaali. Kui Leo autot märkas, oli see ainult paari meetri kaugusel. Leo jõudis veel hüüatada: “Appi!”, kui kukkuski ... ja avas silmad diivani ees vaibal. Lõvi Leo oli tukastanud ja hirmsat und näinud. “Ei, sellele mäele mina ei lähe!” mõtles Leo, hirmuhigi laubal, “hea, et see oli vaid uni!”

Lõvi Leo tuletab Lkõigile meelde, et suusatades ja kelgutades või muidu väljas mängides tuleb olla tähelepanelik, et mitte sattuda ohtu. Mis ohud lapsi talvel varitsevad?

- Lumesõda kandub sõiduteele, aga seal kiirustavad autod.
- Sõiduteede ääristava lumevalli otsas turnides võib sealt alla libiseda ning jalgupidi mööduva sõiduki rataste alla sattuda.
- Kelgu- ja suusatee lõpevad sõiduteel, vahel onte auto rataste all.
- Ülekäiguraja ääres on nii kõrged lumevallid, et laps ei märka sõidukit ega sõidukijuht last.
- Tänav on nii libe, et jalakäija võib kukkuda, aga auto ei saa kohe seisma jääda.
- Tuisu ajal sajab lumi näkku ja piirab nähtavust, mistõttu ei nähta lähenevat sõidukit. Ka sõidukijuht on tuisu või tiheda lumesaju ajal raskem jalakäijat märgata.

Lapsed, talverõome nautides olge tähelepanelikud, et hoida ära õnnetust!

Jõhvi politseijaoskonna komissar Harald Raukas (esimeses reas vasakult viies).

Voka valla rajooniülem Meinhard Hindreus.

Jõhvi politseijaoskonna süünd

Eesti Vabariigi 86. aastapäeva puhul on õige heita pilk ajajärku, mil koos noore riigiga sündisid ka esimesed politseijaoskonnad. Lähemalt tutvustan Jõhvi jaoskonna algusaastaid.

Ain Kõrvemaa

Ida Politseiprefektuuri
majandustalituse
juhtivspetsialist

Vabandus

Eelmises numbris "Kroonika" rubriigis ilmunud 1927. aastast pärit foto viimases reas vasakult äärmine mees on Politseikooli kehakasvatuse instruktor Heinrich Tann, mitte Aleksander Klumberg. Mai Krikki raamatut "Nemad juhtisid Eesti politseid 1918–1940" aitas koostada Politsei Peavalitsuse juhi Nigul Reimo poeg Toomas.

2003. aasta 13. novembril avatud Jõhvi mälestuskivi õnnistas sisse Jõhvi koguduse diakon Herki Talen.

Eesti Vabariigi väljakuulutamisele 1918. aasta 24. veebruaril järgnes üheksa kuu pikkune Saksa okupatsioon. Tallinna miilitsaülemaks määratud Aleksander Hellat võttis õõl vastu 12. novembrit politseiasutused Saksa okupatsioonivõimudelt üle. Esimene maailmasõda oli lõppenud, tööle oli asunud Eesti Ajutine Valitsus. Mõiste miilits oli kasutusel kuni 1919. aasta lõpuni.

Virumaal moodustati maakonna miilitsavalitsus 13. novembril 1918. aastal. Miilitsajaoskondi oli viis, üks neist asus Jõhvis Narva maanteel ministeeriumikooli vastas. Maakonna miilitsavalitsuse ülemaks määrati Aleksander Aren, Jõhvi jaoskonna ülemaks Harald Raukas.

Jõhvi politseijaoskonna teenistuspiirkond on võrreldav tänase Ida politseiprefektuuri Jõhvi politseiosakonna omaga, kui välja arvata Avinurme ja Aseri. Konstaabli teenistuspiirkondade rajoonid kattusid valdade territooriumiga.

1918. aasta 28. novembril algas Vabadussõda. Oli keeruline ja karm ajajärk, mil tuli tegelda kõigega ja kõigiga, kaasa arvatud Eesti poole tagalasse saadetud salakuulajate püüdmisega. 1919. aastal suutis Jõhvi jaoskonnaülem Harald Raukas korraldada tõhusa salaviinavastase võitluse – lühikese aja jooksul likvideeriti 60 salaviinavabrikut.

Selle eest pälvis ta nii maakonna politseiuülemaks kui ka Politsei Peavalitsuse ülema tänu ning rahalise autasu.

Raukase juhtimisel korraldati Jõhvi politseijaoskonnas nii uute isikutunnistuste väljaandmine kui ka hobusepasside kehtestamine; viimane pidurdas oluliselt hobusevargusi.

Politsei Peavalitsuse ülema päevakäsuga avaldati 1923. aastal Jõhvi politseijaoskonna ülemale Harald Raukasele, Illuka valla rajooniülemale Elmar Kollile ja Voka valla rajooniülemale Theodor Klausile tänu ning määrati järgmised rahalised autasud Narva vanglast põgenenud ohtlike röövmõrtsukate tabamise organiseerimise ja kahjutuks tegemise eest: Raukas 5000 marka, Koll 10 000 marka, Klaus 5000 marka.

Harald Raukas, kes 1923. aastal lõpetas kõrgemate politseiametnike kursused, nimetati 1. jaanuaril 1926. aastal Jõhvi politseijaoskonna komissariks. Ta suri 22. veebruaril 1930 ning on maetud Jõhvi kalmistule.

Järgmises Politseilehes jätkame Jõhvi politseijaoskonna ajaloo ning seda kujundanud politseiametnike tutvustamist.

15. ja 16. jaanuaril kohtusid Tallinnas kümne Läänemere-äärsed riigi politseijuhid. Kohtumise eesmärk oli tõhustada politseinike rahvusvahelist koostööd.

Elva politseijaoskonna ipalased Hispaanias tutvumas Girona maakonnas asuva St. Feliu linna politseijaoskonnaga.

2003. aastal toimus Tõrvas de Dolly hotelli kaminasaalis Elva politseijaoskonna viie IPA liikmeks soovija rebaseks ristimise tseremoonia. Üheks tuleprooviks oli hingamis- ja harjutuse edukas sooritamine kausis olevas tundmatus olles, silmad kinni seotud.

Viljandi politseiosakond tähistas eelmise aasta viimast päeva Paistu vallas Aidu järvel järjekordse politseinike jõukatsumisega jäärajasõidus. Võistlustes osales ühtekokku 40 politseinikku.

Jaanuari lõpus kohtusid Lääne politseiprefekturi juhid Politseikoolis sealsete konstaabliks pürgijatega. Fotol korrakaitseosakonna politseidirektor Joosep Kaasik politseis toimuvaid muudatusi tutvustamas.

РЕЗЮМЕ

Приятного чтения!

Дорогой читатель!

Первый в 2004 году номер журнала Politseileht юбилейный. В феврале исполнится ровно год со дня выхода первого номера журнала и редакция рада отметить, что за год журнал стал для полицейских ценным носителем информации.

Итак, с какими темами мы познакомимся в этом номере? На первой странице дан обзор грядущей реформе образования. Начиная с осени в Эстонии останется одно учебное заведение, в котором каждый желающий стать полицейским сможет получить отвечающее всем современным требованиям полицейское образование, вплоть до степени магистра. Кроме непосредственных участников проекта своим мнением поделится министр образования Тойво Майметс и основатель Школы полиции Юри Меритс.

В рубрике, посвященной борьбе с наркотиками, Валло Яэратс из Центральной криминальной полиции даст подробный обзор с практическими советами как раскрыть подпольную нарколабораторию. Персона номера – полицейский советник Центральной криминальной полиции Керсти Юндас. Керсти является единственной женщиной в полиции, которую в этом году президент Арнольд Рюйтель наградит орденом Валгетяхт («Белой звезды»).

В рубрике расследований преподаватель Академии национальной обороны Уно Траат познакомит нас с таким явлением как скинхеды и с его распространением в Эстонии. Хейкки Киротар в

своей статье «С ними можно идти в бой» написал о двух помощниках полицейских, которые патрулируя на улицах смогли предотвратить несколько преступлений.

В рубрике о тактике безопасности совет дает преподаватель Школы полиции Арво Пилле, речь пойдет о том, как должен вести себя полицейский во время задержание преступника, чтобы сделать этот процесс как можно более безопасным. Юта Эндоя дает практические советы о том, как себя вести при несчастных случаях на службе, а также рекомендует полицейским, которые стали жертвами несчастного случая, обращаться за помощью к работодателю.

Удо Рехкальт из Охранной полиции в своей статье «Предотвращать или наказывать» рассуждает о том, каким должно быть сотрудничество между констеблем и его участком. Доверительные отношения между полицией и населением лучше помогают предотвратить преступления, чем тактика наказаний. Кроме того, поступая таким образом у государства появится возможность сыкономить миллионы крон из кармана налогоплательщиков.

Мы побываем в гостях в Пыхьяской префектуре полиции, в Таллиннских отделах полиции и продолжим рассказ о работе коллег из Германии. Детей ждет новая картинка-загадка от Льва Лео, а все любители истории найдут в журнале рассказ об истории полиции Ида-Вирумса. Как всегда в журнале – новые книги, результаты спортивных состязаний и кроссворд на полицейские темы.

SUMMARY

Enjoy your reading!

Dear Reader

The first Politseileht of the year 2004 has an air of birthday celebrations around it. In February it will be exactly one year from the first issue of the magazine and the editor's office is happy to note that during that one year the magazine has become a valuable source of information among police officers.

What are topics of this issue? The cover story of the February issue gives us an overview of the forthcoming educational reform. Starting from autumn this year there will remain only one united educational establishment in Estonia providing police education, where people wishing to become police officers can receive a police education, which is up-to-date, and continue their studies even until a Master's degree. In addition to people involved closely in the process, also Toivo Maimets, Minister of Science and Education and Jüri Merits, founder of the Paikuse Police School will discuss the matter under question.

In the "Drugs" column Vallo Jäärats from the Central Criminal Police will provide us with a thorough overview and practical tips on how to detect a hidden drug lab.

In this issue's "Persona" story we will introduce to you Kersti Jundas, Police Advisor of the Central Criminal Police. Kersti is the only woman who will receive the White Star order of

merit from the President this year in honour of her excellent work.

In the "Research" column Uno Traat, lecturer of the Public Service Academy will introduce the nature and spread of the movement of skinheads in Estonia. In his article "You could go to battle with these men" Heikki Kirotar writes about two fine volunteer police officers, who have prevented several crimes by helping maintain the order on the city streets.

In his article "Whether to prevent or punish", Udo Rehkalt from the Central Law Enforcement Police will discuss what the co-operation between the local constable and the community should be like.

The reliable relationship between the police and the public will help prevent crimes more efficiently than the punishment tactic. Moreover, in this way the state will save millions of kroons of the taxpayers' money.

We will pay a visit to the Tallinn police departments of the Põhja Police Prefecture and will continue with the introduction of the work done by our colleagues in Germany. For the children we have the new picture puzzle of Leo the Lion and those who are interested in history will find the short introduction of the history of the Ida-Virumaa police in the magazine. In addition, new books, results of sports competitions and a police crossword.

ASJA RAHA VASTU VAHETAMA	MITTE ÜLAL	... LINNA	UMBES	VÖRGUNÕEL	KOLMNURK-NE AUK KELPKATU-SE OTSAS	TOOLI SELJATUGI																																														
TORM												<p style="text-align: center;">Head kolleegid! Aus . . . !</p>																																								
MÕÖDAS; ÜLEARU			... PATRULLI-MINE ON PÄEVASEST RASKEM																																																	
PÄTT EI MUUTU ...			ÖÖDE KAUPA		GER-MAANIUM																																															
MEETER	METALL				LENNU-																																															
ANONÜÜM-SED ALKO-HOOLIKUD	SAMOA PEALINN		SKELETT (ANAT.)																													PANTVANG (ARH.)																				
MUNGAKLOOSTRI ÜLEM			ILUTAİM																																																	
OLE TERVITATUD (LD. K.)						KILO-LÖUNA AAF-RIKA RAHVA LIIGE																																														
AHVILINE			SPORDIKELK																																																	
			SAHK																																																	
PAHEM				NAISTE HÄÄLITSUS			TASA!	RÜNK, PANK	TULIRELV	AASTA	... REBANE (AKORDIO-NIÄSS)																					KUMMI...																				
EKS-	VILJATULT			MEESHÄÄL				TÄPITÄHT																																												
KÕRGUSMÄRK NIVELLEERIMISEL					"...KAEVU-RID" E. ZO-LA TEOS					EUROOPIUM																																										
ISETEENINDUS					KEEMILINE ELEMENT					KUID (MURDES)																																										
HAPU PUUVILI					TSENTNER			LIIGU HÄSTI AEGLA SELT																																												
					ENESE			PÄTI TALIT-SEMISE VAHENDID																																												
ENNÄE			ANNUS				KURE TOIT					UUED KU-PUD SÄRA-VAD ...																																								
			I. KALMANI OPERETT				DŽAUL																																													
LÕIGE			PAHATEGIJA VISIITKAART								KAALIUM																																									
			KURITEGU TOESTAVAD ...								EESTVEDAJA																																									
NUTUNE				KUTSUV HÜÜE			NAISENIMI																																													
				KOLE			RUMALUKE (MURDES)																																													
EAST	... REEMETS (KUNSTNIK)					SIHVAKAS					IRIDIUM																																									
	NAISENIMI					DETSI-					EI VÕTA ... (EI EDENE)																																									
KOMBETALITUSEKS VAJALIK ESE																																																				
KINDALAEKASSE KOGUNE B ... KOLA																																																				
LÕNGUS						OTSIV HÜÜE				NAISENIMI																																										
						...KLAAS				VÕÕRA LAP-SE IMETAJA																																										
PUHANG			PAREM				KÕRGE M SEISUS																																													
			KROON				KUTSUV HÜÜE																																													
...POLITSEI							HÕIMURAH-VA LIIGE																																													
							DEU-TEERIUM																																													
... PÄRN (KORVPAL-LUR)					TAIME ALGE				MEGA-		<p style="text-align: center;">HAARAVAD RISTSÕNAD</p> <p style="text-align: center;">RISTIK</p>																																									

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastus oli „Komissar Rex kinkis mulle mütsi!“. Politseiorkestri Big Bandi CD „Disco Grande“ võitsid Prit Kuimet, Oleg Jors, Margus Murdsal, Reet Pusa ja Eevi Velviste. Palju õnne! Võitjad saavad auhinna kätte posti teel. Uue ristsõna lahendusi ootame 1. aprillini meiliaadressil politseileht@pol.ee või märgusõna all „Ristsõna“ postiaadressil Politseileht, Pagari 1, 15060 Tallinn. Õigesti vastanute vahel loosime välja viis Mai Kriikki raamatut „Eesti poliitiline politsei 1920–1940“.

FAST

Hea politseinik
vajab head vormi!

Politseinikud saavad Fasti kauplustes
kuni 20% allahindlust

Fast on efektiivne ja toimiv sporditoidulisandite sari kiigile, kes peavad lugu heast füüsilisest vormist. Sporditoidulisandite eesmärk on tagada organismis kiigi tarvilike mineraalide ja vitamiinide olemasolu ning tasakaal. Fasti toidulisandid on valmistatud puhtast ja turvalisest toorainest.

Leida info toodete kohta aadressil www.fast.ee

Tallinn Ahtri 12

Tallinn
Reval-Sport
Aia 20
www.revalsport.ee

Audentese spordikool
Tondi 84
www.audentes.ee

Saue
Nurmsalu 9
www.treening.ee

Tartu
Avancia spordiklubi
Tiigi 76a
www.avancia.ee

Pärnu
Spordiklubi Kimber
Hospidali 6

Valga
Staadioni jüri usaal
E. Enno 1

www.fast.ee